Hymnologiske Meddelelser

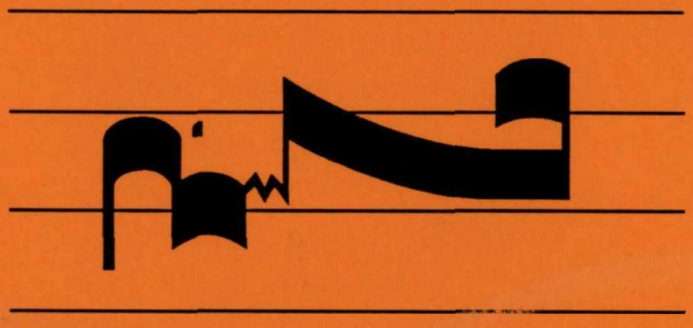

udgivet af Salmehistorisk Selskab og
Nordisk Institut for Hymnologi

19. årg. sept. 1990 nr. 3

Hymnologiske Meddelelser

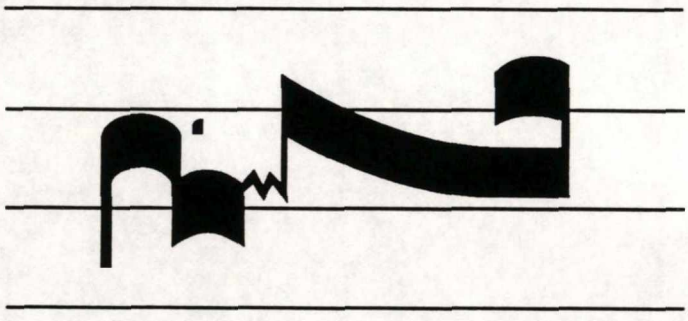

udgivet af Salmehistorisk Selskab og
Nordisk Institut for Hymnologi

19. årg. sept. 1990 nr. 3

HYMNOLOGISKE MEDDELELSER

TIDSSKRIFT OM SALMER

UDGIVET AF SALMEHISTORISK SELSKAB
OG
NORDISK INSTITUT FOR HYMNOLOGI

19. årgang 1990 nr. 3

Fra Henning Blauenfeldt: Se, himlen er åben..... s. 97-98

Fra Egil Hovland: Måne og sol..... s. 99-102

Artikler

Jens Elkjær Petersen: Evangelisk-Luthersk Psalmebog for de dansktalende Menigheder i Slesvig, 1889..... s. 103-132

Carsten Bach-Nielsen: En "ukendt" Kingosalmebog fra Herning..... s. 133-140

Anmeldelser

Inger Selander: Jordiskt fosterland, himmelskt hemland eller socialistisk paradis (Peter Balslev-Clausen)..... s. 141-142

Henning Blauenfeldt: Se himlen er åben (Peter Balslev-Clausen)..... s. 142-144

Egil Hovland: Måne og sol (Peter Balslev-Clausen). s. 144-145

Hans Børge Jensen: Evangeliesalmer til kirkeåret (Peter Balslev-Clausen)..... s. 145-146

Forfatternes adresser..... s. 146

ISSN 0106-4940

Jeg vågnede imorges til min sorg

Bent Mortensen 1977

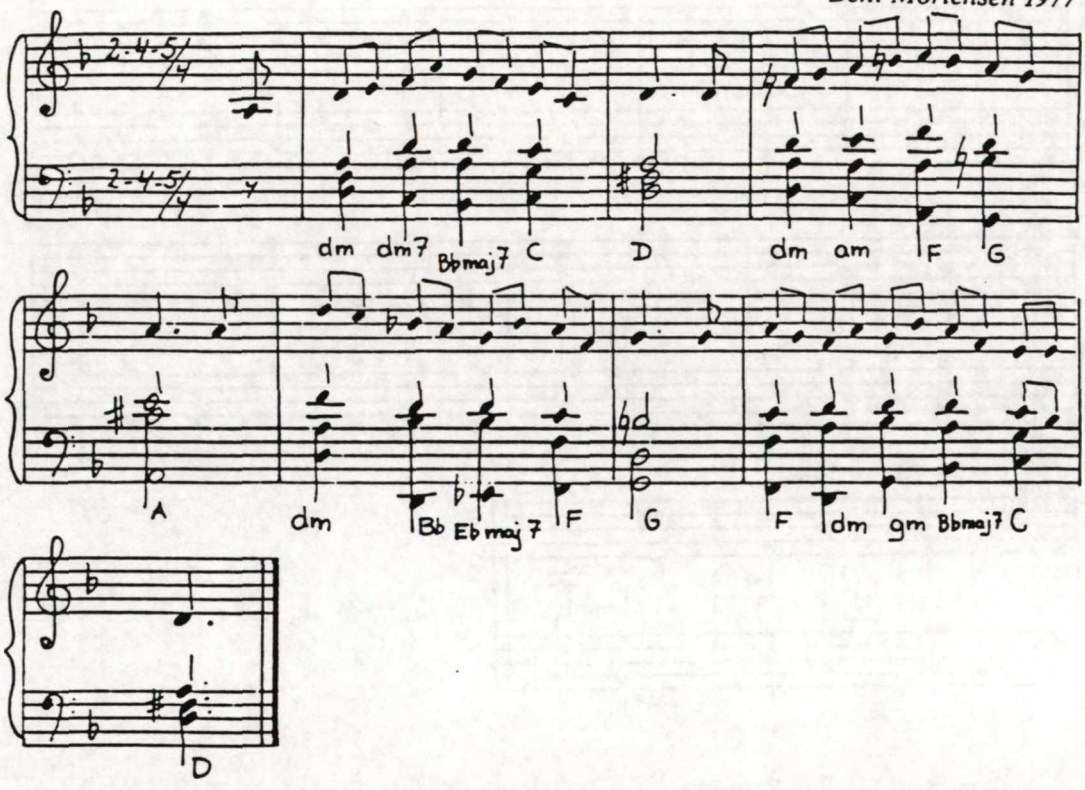

Jeg vågnede imorges til min sorg.
Den havde gemt sig i min sene søvn.
Og dagen, som var tung og træt igår,
lå i min åbne morgenhånd som nattens levn.

Jeg tog min sorg imorges, bar den ud
til, hvor jeg ventede at finde trøst.
Jeg fandt det sted, jeg søgte, og jeg stod
så tavs og hvilende som natten, før den brast.

Jeg så imorges, at min sorg var tom.
Her var jeg kun et hvælv om ukendt lys,
mens dagen var forløst, og nattens rum
var åbnet af opstandelse: en fødsels hus.

Imorges så min sorg sin egen død
og gik derfra, da nogen havde sagt,
at denne dag er vågnet til en fred,
som vejer nattens sene høst på glædens vægt.

Tekst: Henning Blauenfeldt. Musik: Bent Mortensen.

Fra Henning Blauenfeldt: "Se, himlen er åben". Eget Forlag, Ringe. 1987.

Velkommen! Du som kommer

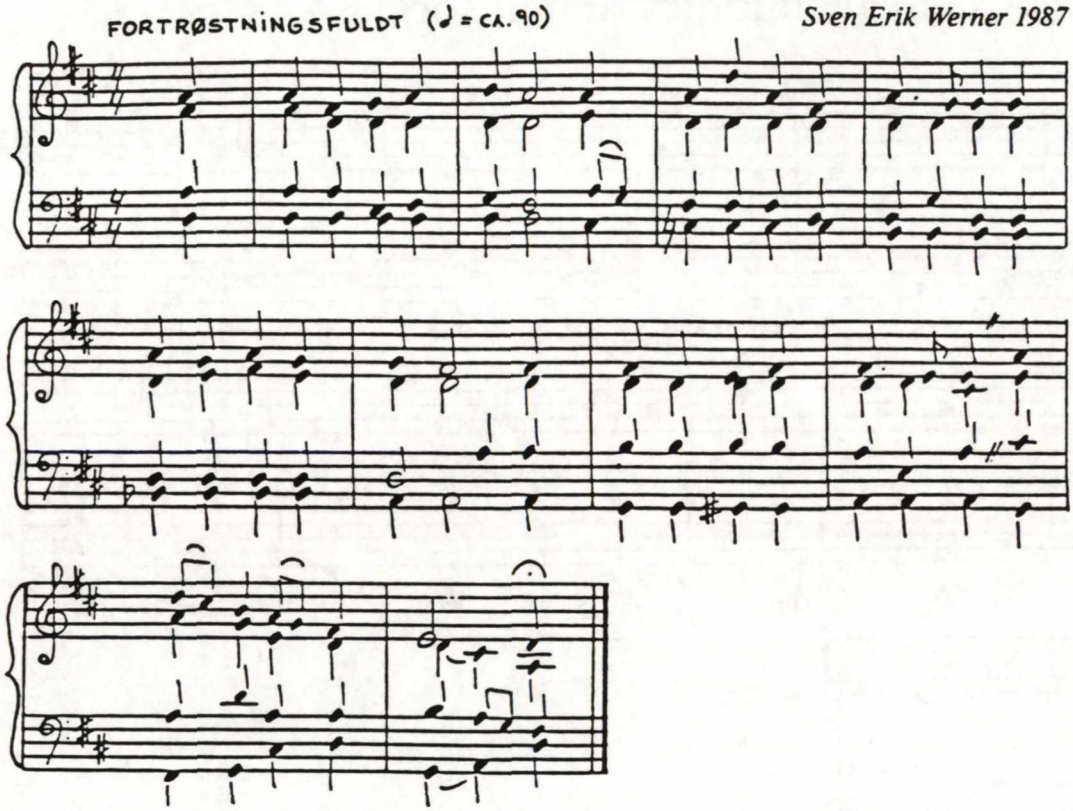

Velkommen! Du som kommer
i kød af ånd, i kærlighed
og åbenbarer sommer
for vår i håb og høst i fred!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Du er Guds lam, som bærer
vort uliv i dit frie kød!
Du ofrede, som kærer
vor dom forbi den visse død!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Du er Guds lærestemme
med smag af mer end forskervid
og ubekymret hjemme,
hvor nærværsånd har værkstedstid!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Du er Guds lys og sande
forløser af hans gavmildhed,
som skinner af din pande
med signelse og herlighed!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Du er Guds søn, som dækker
dit ansigt med vort vandringsstøv!
Du lovende, som tækker
vort liv med hvælvet glædesløv!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Du er Guds ord, som leder
dit folk til dagligt levebrød
og trofast forbereder
os vej af jordens morgenskød!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Du er Guds eget hjerte,
som brænder for vor evighed
og lægger os i hjerte
din fødselstro og salighed!
Fra Gud hos os vor Kristus!

Tekst: Henning Blauenfeldt.
Musik: Sven Erik Werner.
Fra Henning Blauenfeldt:
"Se, himlen er åben".
Eget Forlag, Ringe. 1987

Det kommer en trashank på vägen

Fredrikstad 1978

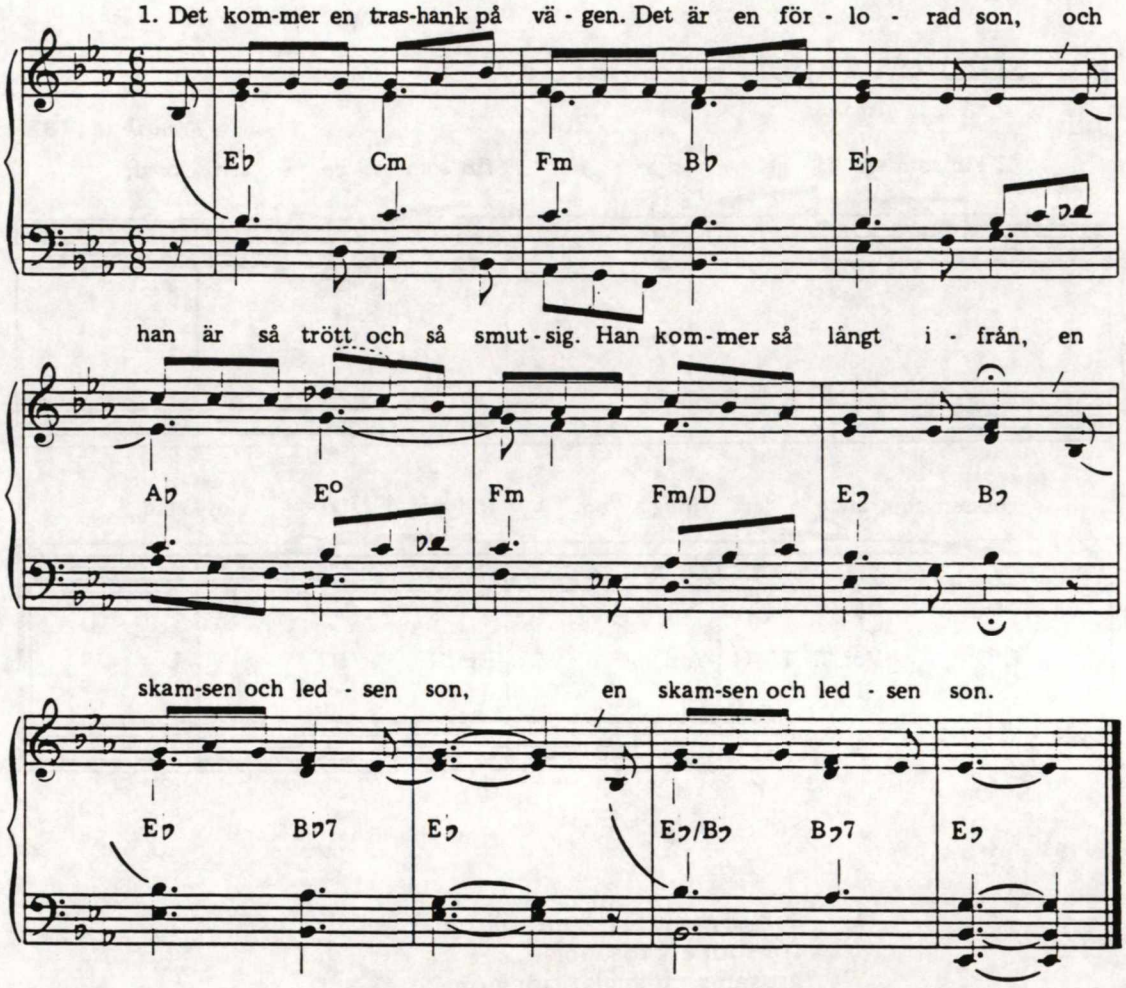

1 Det kommer en trashank på vägen.
Det är en förlorad son,
och han är så trött och så smutsig.
Han kommer så långt ifrån,
/ : en skamsen och ledsen son. : /

2 Och far, han har väntat och spanat.
Nu får han så brått, så brått.
Han kramar och kysser sin pojke,
han tycker att allt är gott.
/ : Sin son har han återfått! : /

3 Och pojken får ring på sitt finger
och kläs i en dräkt så fin,
och bordet blir dukat till festen
med kalvstek och bröd och vin,
/ : och festen blir glad och fin.

4 Men storebror står där så dyster
och tänker att glömd han är,
tills far säger: «Kom och gläd dig!
Jag håller dig mycket kär.»
/ : Så dansar de alla där.: /

Britt G. Hallqvist

Tekst: Britt G. Hallqvist. Musik: Egil Hovland. Fra Egil Hovland: "Måne og sol" 1965–1985. 95 melodier til salmer og kirkeviser med satser for orgel og klaver. Norsk Musikforlag, Oslo. 1985.

Fin som en fågel, en stjärna

Jul

Fredrikstad 1979

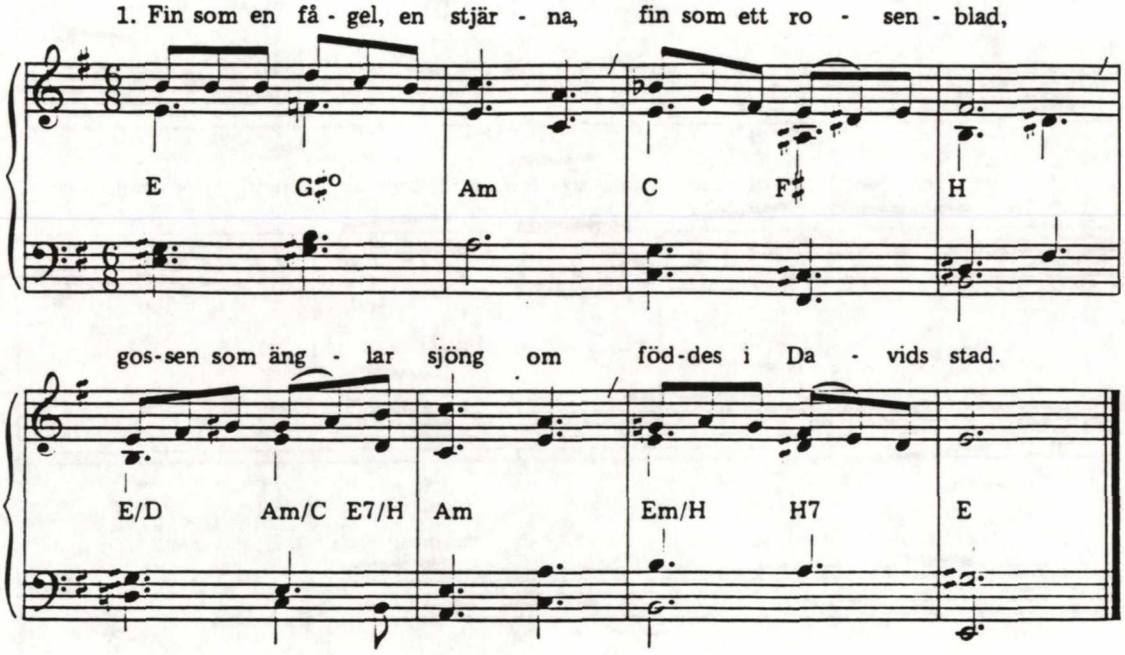

1 Fin som en fågel, en stjärna,
fin som ett rosenblad,
gossen som änglar sjöng om
föddes i Davids stad.

2 Gosse som ligger och sover
tyst vid din moders bröst,
du är Messias, Herren.
Du ska bli världens tröst!

Britt G. Hallqvist

Tekst: Britt G. Hallqvist. Musik: Egil Hovland. Fra Egil Hovland: "Måne og sol" 1965-1985. 95 melodier til salmer og kirkeviser med satser for orgel og klaver. Norsk Musikforlag, Oslo. 1985.

Midt i alt det meningsløse

Fredrikstad 1975

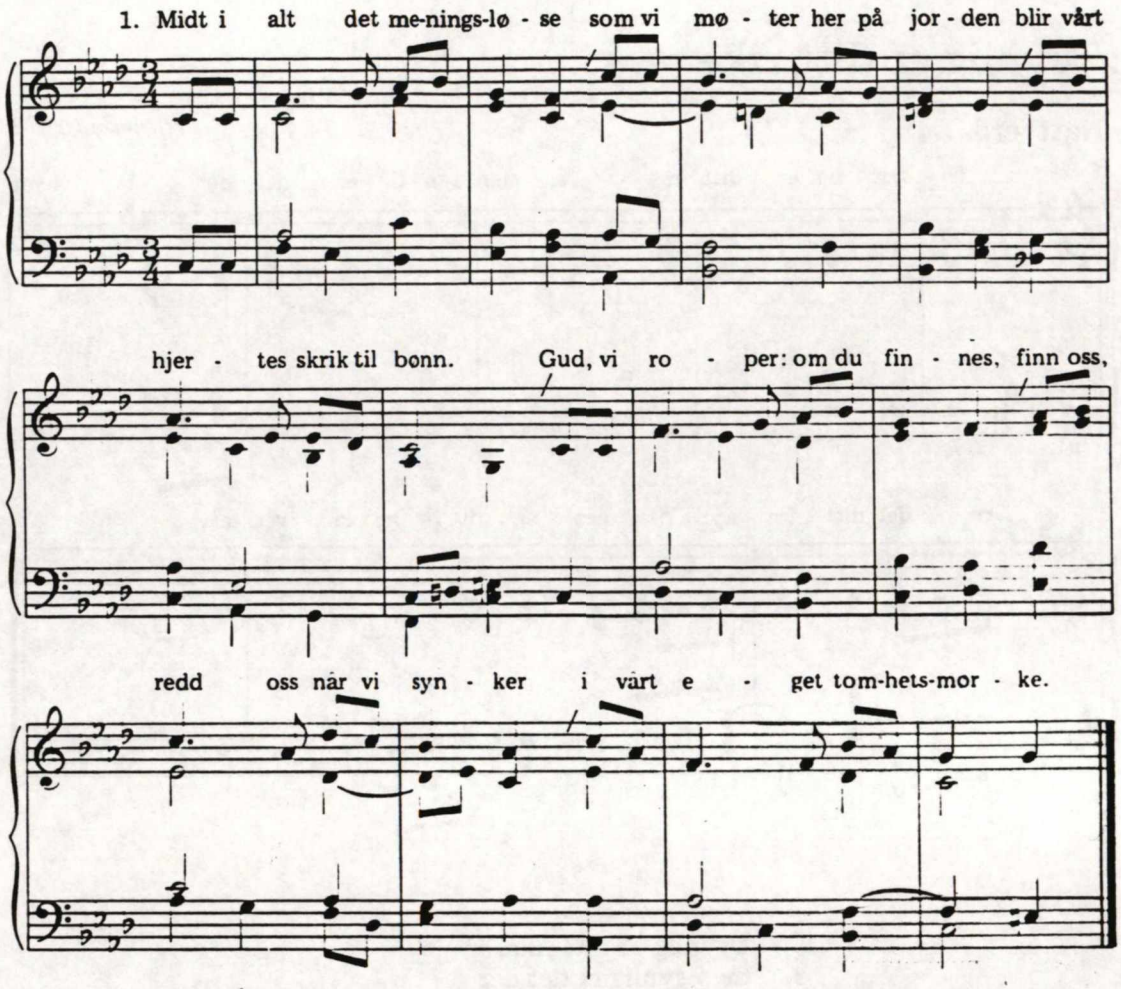

1 Midt i alt det meningsløse
som vi møter her på jorden
blir vårt hjertes skrik til bønn.
Gud, vi roper: om du finnes,
finn oss, redd oss når vi synker
i vårt eget tomhetsmørke.

2 Kom vårt sprengte liv i møte!
La oss i vår trengsel merke:
under alle dyp er du!
La oss gripe dine løfter:
ingen makt skal kunne skille
oss fra kjærlighetens allmakt.

3 Selv om ubesvarte hvorfor
stadig dirrer i vårt hjerte,
ber vi, Herre: gi oss tro,
tro på deg som kjemper med oss,
fylt av kjærlighet, i nærkamp
mot det ondes makt i verden.

4 Om vi seirer eller synker,
skal vårt svake liv bli båret
gjennom liv og gjennom død.
Gud, vi roper: du som finnes,
finn oss, redd oss, la din nærhet
bli vårt lys i tvilens mørke.

Svein Ellingsen

Tekst: Svein Ellingsen. Musik: Egil Hovland. Fra Egil Hovland: "Måne og sol" 1965–1985. 95 melodier til salmer og kirkeviser med satser for orgel og klaver. Norsk Musikforlag, Oslo 1985.

Usynlig er ditt rike

Nattverd

Fredrikstad 1978

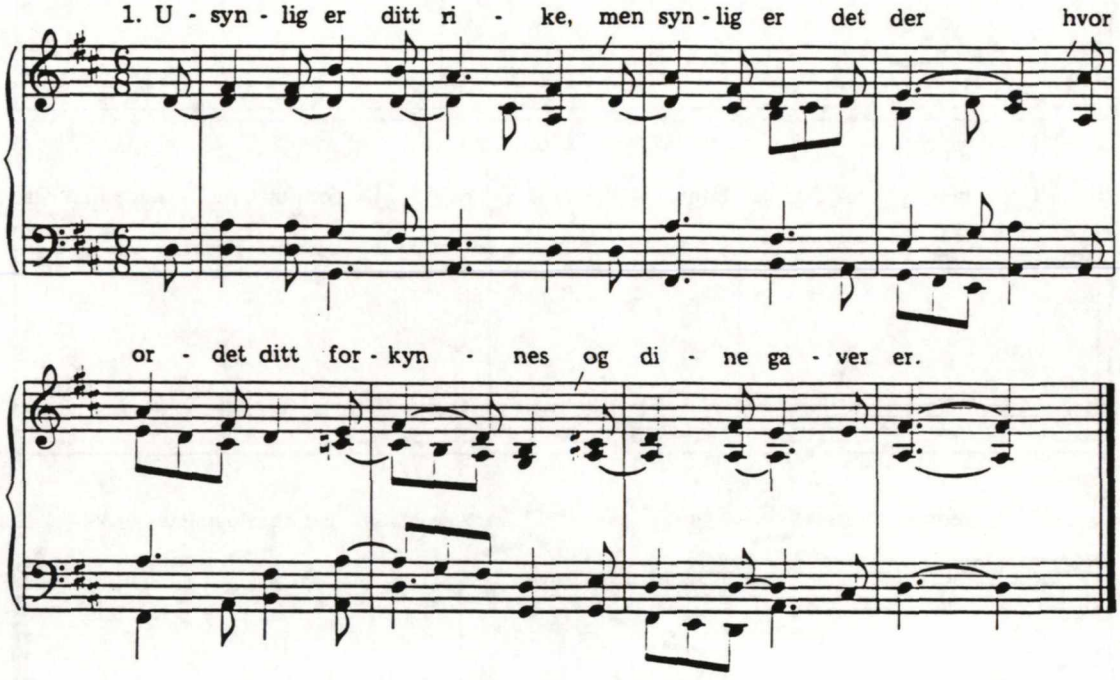

1 Usynlig er ditt rike,
men synlig er det der
hvor ordet ditt forkynnes
og dine gaver er.

2 Vi ber deg: vær til stede
i all vår usseldom.
Vær sterk i all vår svakhet
som første gang du kom.

3 Usynlig er du, Herre,
men synlig er du her.
I brødet som vi deler,
og vinen er du nær.

4 Vi ber deg: vær til stede
i all vår usseldom.
Vær sterk i all vår svakhet
som første gang du kom.

Eyvind Skeie

Tekst: Eyvind Skeie. Musik: Egil Hovland. Fra Egil Hovland: "Måne og sol" 1965–1985. 95 melodier til salmer og kirkeviser med satser for orgel og klaver. Norsk Musikforlag, Oslo. 1985.

EVANGELISK-LUTHERSK PSALMEBOG FOR DE DANSKTALENDE MENIGHEDER I SLESVIG, 1889.

AF JENS ELKJÆR PETERSEN

Da det i år er 100 år siden, Det kongelige Konsistorium i Kiel, efter at Provinssynoden i Rendsborg året tidligere havde godkendt den, udgav *"Evangelisk-luthersk Psalmebog for de dansktalende Menigheder i Slesvig"* (N), kunne det være på sin plads i den anledning at redegøre en smule for bogens tilblivelseshistorie - ikke mindst da de hidtil tilgængelige fremstillinger[1] må siges at bringe et temmelig fortegnet billede af denne.

Salmebogens tilblivelseshistorie er både lang og trang, og for at forstå denne bedst muligt, er det derfor nødvendigt med et ganske kort tilbageblik på den særegne sønderjyske salmebogshistorie.

Hverken Thomissøns salmebog (Th) fra 1569 eller *"Dend forordnede Ny Kirke-Psalme-Bog"* (K) fra 1699 fik betydende indgang i det sønderjyske område; Th blev så vidt vides aldrig benyttet som kirkesalmebog, og K blev kun indført i Brøns og Spandet[2]. Først i 1717, hvor Varnæs-præsten Berthel Christian Ægidius udgav sin *"En Nye Psalme-Bog"* (Æ), fik landsdelen en salmebog på dansk, selvom denne heller ikke fik særlig stor udbredelse - til gengæld holdt den sig flere steder i brug til omkring 1880.

Den pietistisk influerede salmebog, *"Den Nye Psalme-Bog"*(P), som Erik Pontoppidan udgav i 1740 på kong Christian VI's foranledning, fik derimod i de dansktalende menigheder i Slesvig den udbredelse, som den måtte savne i kongeriget, hvor den aldrig formåede at gøre K rangen stridig. Årsagen til at sønderjyderne tog netop denne salmebog til sig skal sikkert søges i, at denne salmebog - af gode grunde - var den første, som i større tal medtog Ribe-bispen, H. A. Brorsons, salmer. Først med udgivelsen af N kan P's rolle i landsdelen siges at være udspillet. Et forsøg fra generalsuperintendent J. C. G. Adlers side på i tidens ånd at reformere salmesangen med udgivelsen af en slesvigsk pendant til *"Evangelisk-christelig Psalmebog"* (E) fra 1798 - *"Christelig Psalmebog"* fra samme år - slog aldeles fejl, da sønderjyderne holdt fast ved netop P.

Henimod midten af 1800-tallet skete et skred i udviklingen

af den sønderjyske salmebogshistorie. Efter at et forsøg på at tilvejebringe en ny dansksproget salmebog var slået fejl for nogle præster på Haderslev-egnen, tog præsterne C. W. Meyer og U. S. Boesen opgaven på sig. Skønt de politisk-nationalt stod langt fra hinanden, lykkedes det dem i 1844 i fællesskab at udgive en *"Psalmebog"* (MB). I sit udvalg af salmer var denne bog særdeles præget af det gammelluthersk-pietistiske grundpræg, der også kendetegnede P, som den var ment som en afløser for. Af nyere salmedigtere var N. J. Holm og B. S. Ingemann - udover hvad der kom sydfra - rigest repræsenterede. Først ved et tillæg til MB fra 1861 blev N. F. S. Grundtvig rimeligt repræsenteret. Heller ikke denne salmebog blev særligt udbredt, og afslutningen på krigen 1864 satte en brat stopper for dens videre udbredelse.

Samme tyske sejr udmøntede sig imidlertid også i en dansksproget salmebogsudgivelse: de tyske myndigheder bad provst C. A. Valentiner i Gl. Haderslev om at revidere den gamle P, og resultatet heraf forelå i 1876. Valentiner havde ved sin "revision" skabt en helt ny salmebog, som - skønt den var smykket med titlen *"Den Pontoppidanske Psalmebog. Ny revideret Udgave"* (PVal) - heltigennem var præget af hans tyske sindelag. Alle salmer af tysk oprindelse - og det var de fleste - var således forsynet med den tyske originaltitel med FED skrift over selve salmen - en skik som han havde videreført fra sin skolesalmebog, *"Vor Kirkes yndigste og lifligste Kjerne-Psalmer for Skolen og Hjemmet"*, fra 1869. Denne praksis, som i mange år havde været den rådende, var man imidlertid gået bort fra grundet de voksende modsætninger mellem dansk og tysk, og Valentiners forsøg på at genindføre skikken blev derfor også mødt med protester. Salmebogen blev følgelig årsag til en veritabel avisfejde, men denne startede mærkeligt nok først, da salmebogen i 1879 udkom i sit andet og sidste oplag. I 1881 var fejden nået så vidt, at en dansksindet i bladet *Dannevirke"* foreslog dannelsen af en række danske frimenigheder, for:

> *"Vi kunne da godt bevare den aandelige Forbindelse med den danske Folkekirke og nyde godt af det Liv, der har udviklet sig i den, fremfor alt den danske Psalmesang, der altid vil blive os forholdt, saafremt vi bliver i den tyske Statskirke."* 3)

Da det gik op for gejstligheden, der havde svoret ed til den tyske stat, at dette kunne blive en udvej for mange, blev de en smule mere medgørlige, når talen blev drejet ind på salmebogssagen.

På dette tidspunkt - omkring 1880 - var salmebogssituationen i Nordslesvig aldeles uoverskuelig: ikke mindre end 7(!) forskellige salmebøger menes at have været i brug[4], og såfremt man hertil lægger diverse tillæg, som i mere eller mindre udstrakt grad blev benyttet sideløbende med disse, når man op på et langt højere antal.

Hvor slemt det egentlig stod til er svært at forestille sig, men man får et indtryk af det ved følgende samtidige iagttagelse:

> *"I Gl. Haderslev Kirke brugtes forhen Meyer-Boesens Salmebog. Denne har imidlertid den slemme Mangel, at den ikke har store tyske Overskrifter, saaledes som det er Tilfældet i den af Provst Valentiner besørgede Udgave af Pontoppidans Salmebog. Provst Valentiner fik Pontoppidans Salmebog indført til at bruge ved Siden af Meyer-Boesen. Derpaa udgav Provst Valentiner selv en Omarbejdelse af Pontoppidan, og denne nye Salmebog blev nu indført ved Siden af de andre to. Der kom dobbelte Nummertavler i Kirken, paa hvilke man ved den ene Side læste det Nummer, som den Salme, der skal synges, har i Meyer-Boesens Salmebog, og ved den anden Numrene i Pontoppidans og Valentiners Bøger.*
> *Nu træffer det sig ofte, at Salmen findes i forskellige Bearbejdelser i alle tre Samlinger, og derved kommer der en Koncert i Stand, der minder om Ordsproget: 'Enhver Fugl synger med sit Næb'. For at der nu kan komme en lignende Afveksling i Melodien som i Teksten, saa spiller man ikke Salmerne efter Berggreens, Weyses eller en anden dansk Koralbog, men man spiller, efter hvad der forsikres, tyske Melodier. Alle Medlemmer af Menigheden, der har lært at synge, bruger selvfølgelig den rigtige danske Melodi, de andre, der ikke kan synge, nynner lidt med efter den, og saaledes fremkommer en meget angenem Variation, der maa klinge godt i Ørene paa enhver, der hader danske Salmer og Salmesang."* 5)

Udover problemet med de mange forskellige salmebøger, som blev benyttet, opstod der på dette tidspunkt også mangel på visse salmebøger i området. De steder, hvor man benyttede Æ og K, var det en umulighed at anskaffe sig nye eksemplarer af disse, og indtil MB i 1877 udkom i et nyt oplag, var den også en mangelvare. Da det i Varnæs var umuligt at anskaffe Æ, og de eksemplarer, man havde, var slidt op, valgte man fra 1. s. i advent 1882 at gå over til MB. Af samme årsag så man sig i Brøns, hvor tidligere K havde været benyttet, og i Ullerup, hvor man indtil omkring 1880 havde betjent sig af Æ, nødsaget til for en tid at benytte PVal, skønt man, om muligheden havde været der, sikkert helst havde benyttet en hvilken som helst anden salmebog end netop den.

Et mere samlet billede af den mildest talt kaotiske situation skulle gerne kunne fås ved et studium af det nedenstående kort, der forsøger at beskrive situationen omkring 1880. Det skal dog her bemærkes, at kortet blot er ment som en hjælp til forståelse af problemets størelse, og følgelig ikke må tages for mere end det er: 6)

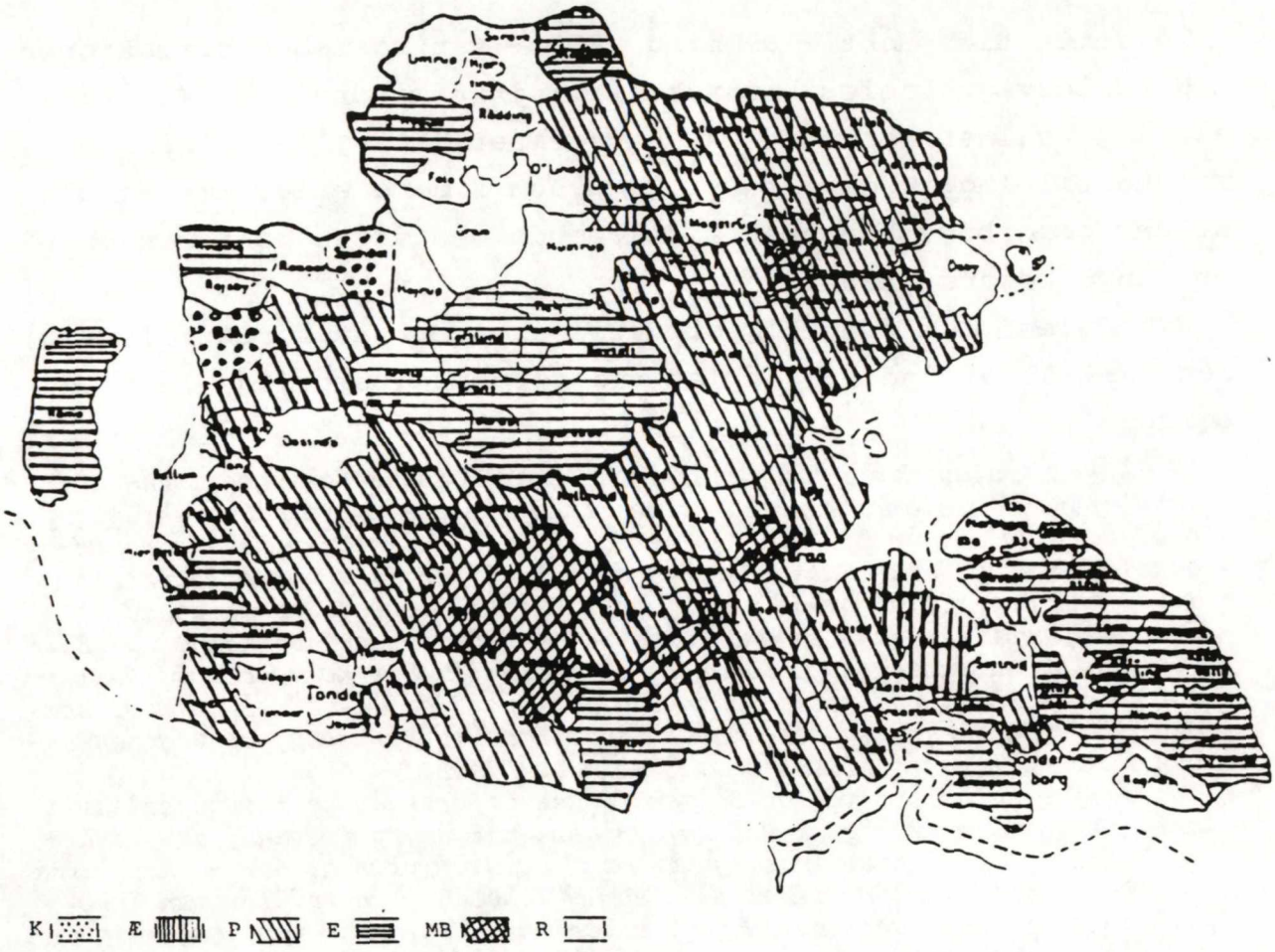

Disse kaotiske forhold på salmebogsområdet kunne selvsagt ikke være tilfredsstillende for de dansktalende menigheder i Nordslesvig - et eller andet måtte gøres for at bedre forholdene for den dansksprogede salmesang i området.

Et lægt medlem af Aabenraa provstisynode, *Jes Nielsen* fra gården "Kassø" i Hjordkjær sogn, mente, at den synodalforfatning, som landsdelens kirke siden 1876 havde været styret efter, måtte kunne bruges i arbejdet på tilvejebringelsen af en ny dansksproget salmebog. Udfra denne betragtning stillede han derfor på et møde i Aabenraa provstisynode 12. juli 1881 forslag om, at man skulle vælge et salmebogsudvalg, hvis opgave det på længere sigt skulle være at fremme indførelsen af en ny salmebog. Som en akut løsning på problemet foreslog han MB med et fyldigt tillæg benyttet. Dette forslag begrundede han i Dannevirke 13. juli 1881, hvor han i en artikel betegnede Valentiners udgave af Pontoppidan som aldeles ubrugelig - en betegnelse han også hæftede på E - mens hverken *"Psalmebog til Kirke- og Huus-Andagt"* (R) fra 1855 eller for den sags skyld nogen anden dansk salmebog ville kunne påregnes indført i området, efter at tyskerne i 1878 efter sejren over Frankrig havde slettet § 5 i Prag-freden, efter hvilken Nordslesvigs endelige

politiske skæbne skulle have været afgjort ved en folkeafstemning.

Det førnævnte synodemøde i Aabenraa valgte Jes Nielsen og præsten *Hans Tonnesen* fra Aabenraa til at bringe sagen videre for de andre provstisynoder med dansk kirkesprog. I Haderslev provstisynode faldt forslaget forståeligt nok på provst Valentiners modstand, mens man på de øvrige provstisynoder med dansk kirkesprog valgte to medlemmer fra hver til at udgøre salmekommiteen:

Sønderborg provsti: gårdejer *Knudsen*, Lysholm på Als
pastor *Emil Claussen*, Dybbøl

Tønder provsti: lensgreve *Hans Schack*, Schackenborg
pastor *Hans S. Prahl*, Møgeltønder

Tørninglen provsti: gårdejer *R. Hansen*, Kastrup
pastor *C. H. Bruhn*, Gram

Denne mere eller mindre selvbestaltede kommite afholdt sit første møde i Aabenraa 24. april 1882. På dette møde, hvor man valgte grev Schack til formand, fastslog kommiteen, at dens kompetence ikke rakte så langt som til at skride til udgivelsen af en ny salmebog for området, men at man skulle bestræbe sig på at bringe et tillæg til veje, der skulle kunne tjene til fornyelse af salmesangen, indtil en ny salmebog måtte komme på et senere tidspunkt. Endelig stilede kommiteen følgende andragende til de fem provstisynoder med dansk kirkesprog:

"Om endskønt de Salmebøger, som bruges i Menighederne, med Undtagelse af evangelisk-christelig, staar paa Troens Grund, anser vi det for ønskeligt at faa en ny fælles Salmebog, men da det vil tage længere Tid, førend denne Plan kan realiseres, er det ønskeligt, at den forberedes ved, at der med Konsistoriets Samtykke indføres et fyldigt Tillæg til de hidtil brugte Salmebøger.
Enhver Synode bedes derfor venligst vælge to Medlemmer til en Kommission, som det overdrages at udarbejde et Tillæg ved Hjælp af sagkyndige Mænd, de skal tillige give Forslag med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Affattelsen af den nye Salmebog.
Endvidere bedes hver Synode stille 100 M. til denne Kommissions Disposition." 7)

Da dette andragende fik en blandet modtagelse i de berørte provstisynoder, opløstes kommiteen med uforrettet sag. Hermed så det ud som om, at ethvert håb om en ny dansksproget salmebog indenfor en overskuelig årrække var ude. På trods heraf lod Jes Nielsen og hans kone Amalie sig ikke slå ud; de havde på grundlag af et salmebogsudkast fra præsterne Topsøe i Hejls og Nansen i Taps, der iøvrigt var udarbejdet i afhængighed af P. A. Fengers salmebog fra 1880, i fællesskab lavet en *"Fortløbende Fortegnelse til en ny forbedret Udgave af Meyer-Boesens Psalmebog"*,

og denne offentliggjorde de i vennen C. F. Monrads *"Nordslesvigsk Søndagsblad"*. Det betød, at der atter kom gang i salmebogssagen. Fra flere sider høstede ægteparret Nielsen ros for deres arbejde, men de tyske præster fik travlt med at forsøge på at nedrakke specielt Grundtvigs salmer[8)].

Pastor Tonnesen, der tidligere havde siddet i den nu opløste salmekommite, plæderede i *"Nordslesvigsk Søndagsblad"* 17/1883 for at indføre et tillæg til MB, således som provstisynoden i Aabenraa året tidligere i erkendelse af salmekommiteens opløsning havde besluttet at gribe sagen an. Nielsen replicerede senere på dette i *"Dannevirke"* 20/1883, hvor han gjorde gældende, at dette ingenlunde var nogen god ide, da MB jo ikke var særlig udbredt, og det ville være en umulighed at udarbejde et tillæg, der kunne benyttes sammen med både MB og P, der stadig var områdets mest yndede salmebog.

Således stod sagen, da den 2. ordinære provinssynode blev indledt i Rendsborg i juli 1883. På denne provinssynode blev den nye tysksprogede salmebog, *"Evangelisches-lutherisches Gesangbuch der Provinz Schleswig-Holstein"*, der havde været længe undervejs, godkendt. Herudover skulle synoden tage skridt til udgivelsen af en ny liturgibog for provinsen, og fra flere sider så man gerne, at liturgien i de tysktalende og de dansktalende menigheder blev mere ensartet, således at det - uanset om det var tysk eller dansk kirkesprog - kunne være de samme ritualer, der blev benyttet. Dette synspunkt indeholdt en vanskelighed, da de dansktalende menigheder som tidligere nævnt ikke benyttede sig af færre end 7 forskellige salmebøger. Ikke alle disse salmebøger indeholdt de salmer, som tænktes anvendt i liturgisk øjemed til Kyrie, Gloria etc., og da slet ikke i samme version. Stemningen for at iværksætte udgivelsen af en ny dansksproget salmebog var derfor udpræget positiv, og det har sikkert heller ikke skadet sagen, at Jes Nielsen medbragte nogle Grundtvig-salmer, som hans kone havde oversat til tysk og omdelte dem til nogle af de synodemedlemmer, der ikke forstod dansk. På synoden blev således bl. a. generalsuperintendent *Godt*, Konsistoriets formand og kongelig Kommissarius Dr. *Mommsen*, pastor *Dohrn* fra Altona og amtmand *Fischer* fra Plön hvervet for sagen[9)].

Sagen om udgivelse af en ny dansksproget salmebog behandledes følgelig af synoden 8. - 9. juli 1883 på grundlag af et resolutionsforslag, der var fremsat af pastor *Kier*, Øster Løgum og

indeholdt i forslaget om en ny liturgibog som dettes § 6; det lød som følger:

"Paa Grund af den i vor Landskirkes Menigheder med dansk Kirkesprog forhaandenværende Salmebogsforvirring og delvise Salmebogsnød, og for at aabne de nævnte Menigheder en Vej til at komme ud af denne Forvirring og Nød, beslutter Synoden at rette den Opfordring til det kgl. Konsistorium, at højsamme vil overdrage en Kommission at udarbejde Udkastet til en Salmebog for disse Menigheder. Grundlaget i denne Salmebog maatte efter Synodens Anskuelse dannes af de Salmer af de nu i Brug værende Salmebøger, som ere blevne Fællesejendom for det kristelige Folk i hine Egne.
Det Udkast, der saa fremgik af Kommissionens Raadslagninger, vilde efter i længere Tid trykt at have været forelagt Publikum, og efter alsidig Vedtagelse af Provstisynoderne med dansk Sprog, samt af de kirkelige Myndigheder for Slesvig-Holstens evangelisk-lutherske Menigheder med dansk Kirkesprog, blive bestemt til at være den i Følge Kirkeloven indførte Salmebog. Synoden holder det for ønskeligt, at den omtalte Kommission kommer til at bestaa af 10 Medlemmer, fremkomne ved frit Valg af de vedkommende Provstisynoder, nemlig et gejstligt og et verdsligt Medlem af hver enkelt af disse Synoder.

P. Kier J. Nielsen S. Amorsen H. Laväz H. Thomsen A. P. Lund J. Nissen A. Andresen J. M. Johansen L. Reuter Schmidt" 10)

Ved afstemningen om forslaget til en ny liturgibog faldt dette, og dermed også forslagets § 6 om den dansksprogede salmebog. Imidlertid fremsatte pastor Dohrn fra Altona et nyt forslag, der var enslydende med pastor Kiers indtil "... *i hine Egne*" , hvorefter det lød:

"Hvis Medlemstal det kongelige Konsistorium bestemmer, og hvis Medlemmer ere at udnævne, efter at de dansktalende Provstisynoder ere hørte."

Dette resolutionsforslag blev i modsætning til det tidligere vedtaget af provinssynoden. At Konsistoriet således fik lov til at bestemme kommissionens størrelse, skal nok ses i lyset af, at den tidligere selvbestaltede kommite ikke havde nået noget resultat overhovedet, og at Konsistoriets formand, Dr. Mommsen, under forhandlingerne havde gjort gældende, at det sikkert hang sammen med kommiteens størelse. Hermed afsluttedes behandlingen af salmebogssagen på synoden, og synodemedlemmerne tog hjem for at afvente et udspil fra Konsistoriets side.

I oktober 1883 udsendte Konsistoriet så det ventede reskript, efter hvilket hver dansksproget provstisynode skulle vælge 3 kandidater, hvorefter Konsistoriet så ville udpege den endelige kommission blandt disse 15 kandidater.

På provstisynoderne i vinteren 1884/85 var et af punkterne følgelig at vælge kandidater til den endelige salmebogskommission. Jes Nielsen flyttede netop i 1884 fra Hjordkjær til Jelling, men han har utvivlsomt forsøgt at gøre sin indflydelse gældende på opstillingen af kandidaterne. Efter at kandidatlisterne var sendt ind til Konsistoriet, valgte dette 5 af disse kandidater til at udgøre den endelige kommission, der skulle ledes af generalsuper-

intendenten.

De 5 valgte medlemmer var:

pastor *E. Claussen*, Dybbøl 11)
pastor *Nic. C. Nielsen*, Højrup 12)
pastor *Hans S. Prahl*, Møgeltønder 13)
lensgreve *Hans Schack*, Schackenborg 14)
gårdejer *P. Skau*, "Bukshave" pr. Fjelstrup 15).

Efter at kommissionen var blevet udnævnt af Konsistoriet, blev den af formanden, generalsuperintendent *B. P. Godt* [16], indkaldt til sit første møde, som fandt sted i Haderslev 10. april 1885. På dette møde enedes man om de retningslinier, som man ville gå frem efter i arbejdet med salmebogen. Man ville på den ene side bevare og videreføre den særegne sønderjyske salmetradition, der jo var ubrudt siden reformationen, men samtidig så man gerne salmesangen fornyet med det af den nyere danske salmedigtning, der havde kirkelig værdi for det nordslesvigske områdes kirkeliv. Endelig enedes man om, at den nye salmebog skulle have et omfang på omkring 600 salmer.

På samme møde uddelegerede man ansvaret for salmebogens afsnit omhandlende kirkeårets første halvår som følger:

- Schack skulle tage sig af advents- og juletiden
- Claussen skulle tage sig af faste- og påsketiden
- Nielsen skulle tage sig af pinsetiden.

Kun godt to måneder efter kommissionens første møde døde formanden, B. P. Godt, 12. juni 1885, og det kom til at tage knap et år, inden hans efterfølger kunne udpeges. Efter Godts død forsøgte kommissionen på eget initiativ at få generalsuperintendenten fra Kiel, Andreas Detlev Jensen, til at påtage sig hvervet, men han frasagde sig det med henvisning til sine dårlige dansk-kundskaber. I stedet blev provst Valentiner fra Gammel Haderslev - man kunne vel næsten sige ved skæbnens ironi - konstitueret som formand for kommissionen, der i hans formandsperiode ikke nåede synderlig langt.

Først i maj 1886 blev Godts efterfølger, *Th. Kaftan* [17], udnævnt til generalsuperintendent, og kort tid derefter fik han endvidere hvervet som kommissionsformand.

Allerede kort tid efter mødet i Haderslev, var kommissionens forhandlinger på grev Schacks foranledning flyttet til dennes bopæl på Schackenborg, hvor alle kommissionens senere sessioner - den sidste undtaget, da greven var bortrejst - blev holdt. Her havde kommissionen på slottets bibliotek al den litteratur til rådighed, som den måtte få brug for under sessionerne.

Formanden, Kaftan, var ikke altid til stede under sessionerne, men såfremt der opstod uenighed medlemmerne imellem - hvilket tilsyneladende skete sjældent - ventede man med at få bilagt striden, til formanden atter var til stede. Som allerede nævnt havde man på kommissionens første møde uddelegeret enkelte af salmebogens afsnit til forskellige kommissionsmedlemmer, der så som referent havde til opgave at indstille de relevante salmer, der fra forskellige salmebøger og -samlinger[18] var rubriceret under emnet, til optagelse eller forkastelse. Herefter diskuterede man oplægget, og når medlemmerne var draget hjem efter sessionen, rundsendtes materialet til de enkelte medlemmer, der så i fred og ro kunne sidde og eventuelt fremkomme med ændringsforslag, der tilbagesendtes direkte til referenten, mens selve materialet gik videre til det næste medlem. På denne måde kunne de enkelte medlemmers eventuelle kommentarer og ændringsforslag ikke distrahere de andres stillingtagen.

Da Schack som den første referent skulle forelægge sit materiale til advents- og juletiden, udbad Claussen og Nielsen sig ekstra tid, for: *"Von Grafen haben wir gelernt, wie man in diesen Stück zu arbeiten hat!"*[19]. På denne måde kom Schacks arbejdsmetode til at danne skole for de øvrige medlemmers behandling af salmerne, og det var et særdeles grundigt arbejde, der kom til at ligge til grund for den endelige udvælgelse af salmerne til salmebogen, og i hvilken version de enkelte salmer skulle optages.

Når et af salmebogens afsnit var behandlet for tredie gang og dermed færdigt, gik det direkte til renskrivning hos lærer Holm i Møgeltønder, korrektur hos Schack og Prahl og endelig til trykning. Denne forhastede arbejdsgang skal ses i sammenhæng med det tidspres, kommissionen arbejdede under, efter at kommissionen i omkring et år havde været uvirksom efter Godts død.

Efter et par travle år kunne kommissionen afslutte sit arbejde på et møde i Haderslev 13. august 1888, hvor man under Prahls ledelse gennemgik melodistoffet til salmebogen[20]. Hermed nåede kommissionen, som Konsistoriet havde ønsket, at afslutte sit arbejde så betids, at forslaget kunne komme ud til høring i de berørte provstisynoder i vinteren 1888/89 inden provinssynoden i Rendsborg i 1889.

I december 1888 blev salmebogsforslaget udsendt til provstisynoderne til udtalelse. På provstisynoden i Tønder, hvor både Schack og Prahl holdt foredrag om kommissionens arbejde, blev det godkendt ligesom i Tørninglen provsti, selv om 11 sogne i dette

provsti havde indført R til brug ved gudstjenesterne. I Aabenraa forsøgte provsten at sinke godkendelsesproceduren, men Kaftan brød ind og udvirkede, at også Aabenraa godkendte forslaget inden tidsfristens udløb. Synoden i Sønderborg ønskede flere salmer fra E optaget, da denne var både meget yndet og brugt i provstiet. Dette ønske kommenterede Skau senere, nærmere betegnet 3. april 1889, med ordene:

"Vi bekvemmede os til at tage nogle, som tillige findes i Rosk. Konv., af de mest uskyldige." 21)

I Haderslev provstisynode voldte godkendelsen af forslaget flere knuder; man ønskede tidsfristen for indgivelse af ændringsforslag forlænget, hvilket blev indrømmet. Til sidst godkendte også denne synode forslaget med visse ændringer.

Efter forslaget havde været til høring i de berørte provstisynoder, samledes kommissionen atter på Schackenborg i februar 1889 for endnu engang at gennemgå forslaget til salmebog og udarbejde et tillæg til det oprindelige forslag, der indeholdt nogle af de salmer, som de implicerede synoder havde ønsket optaget. Både det oprindelige forslag fra 1888 og tillægget til samme fra 1889 skulle derefter forelægges provinssynoden i Rendsborg med henblik på godkendelse.

På den 4. ordinære provinssynode i Rendsborg behandledes salmebogsforslaget følgelig 28. - 29. marts 1889, og bortset fra enkelte kritiske bemærkninger fra en bogtrykker fra Heide, blev det godkendt uden yderligere diskussion. Herefter rejste en af de delegerede, Kraus fra Kiel, der var ganske ukendt i denne sammenhæng, sig og foreslog bl. a. Schack og Prahl samt Kier, der i mellemtiden var blevet provst i Tønder, til det udvalg, som skulle tage sig af salmebogens videre skæbne. De kandidater, som blev foreslået af Kraus, blev valgt uden modkandidater med akklamation.

I 1890 blev så salmebogen, der havde fået navnet *"Evangelisk-luthersk Psalmebog for de dansktalende Menigheder i Slesvig"*, udgivet af Konsistoriet, og hvad de dansktalende menigheder i årevis havde kæmpet for, var endelig gået igennem.

Salmebogens indhold, der findes nærmere præsenteret som bilag til nærværende artikel, var inddelt under følgende hovedoverskrifter:

I	*HØIMESSEN*	1-29
II	*SØNDAGEN*	30-37
III	*JULETIDEN*	38-89

IV	*PAASKETIDEN*	90-172
V	*PINTSETIDEN*	173-195
VI	*ANDRE PSALMER TIL KIRKEAARET*	196-214
VII	*DEN HELLIGE ALMINDELIGE KIRKE*	215-298
VIII	*CHRISTENLIVET*	299-472
IX	*DET TIMELIGE LIV*	473-545
X	*DE SIDSTE TING*	546-573
	AANDELIGE SANGE	574-624.

Ialt kom salmebogen til at indeholde 624 salmer, heraf 259 salmer af dansk oprindelse og 265 oversættelser, og bogen fører i høj grad traditionen fra de tidligere benyttede sønderjyske salmebøger videre; således findes ikke mindre end omkring 100 af de optagne salmer også i Æ, omkring 330 i P og omkring 280 i MB. N førte imidlertid ikke blot den ubrudte sønderjyske salmetradition videre, den fornyede den på samme tid: ikke mindre end omkring 300 salmer havde den til fælles med R, hvoraf 91 var optaget ordret efter denne. Den nyere danske salmedigtning var således vel repræsenteret i sønderjydernes nye salmebog; Grundtvig, der ellers ikke havde været særlig godt repræsenteret i de slesvigske salmebøger, fik i N optaget ikke mindre end 91 salmer - kommissionen havde ganske simpelt under sit arbejde måttet sande, at Grundtvig kom man ikke uden om[22)].

I enkelte nyere danske salmer blev man dog af politiske grunde nødt til at ændre på ordlyden, hvor ord som *"korset"* og *"rød og hvid"* kunne forveksles med dansk national propaganda:

N 417, vers 2 og 4:

Nu By ved By en Korsets Kirke stander,
I Korsets Lignelse Guds Huus vi danner,
Mod gyldne Kors sig Aftensolen bryder,
Og Korsets Ord fra tusind Tunger lyder.

Det Ord om Korsets Trøst fløi over Bølge,
Og hvo vil ikke Jesu Indtog følge?
Og alle komme de med Palmegrene,
Men hvo vil være Simon af Cyrene?

DS 182, vers 2 og 4:

Nu vajer korset højt i folkets banner,
og by ved by en korsets kirke stander,
mod gyldne kors sig aftensolen bryder,
og korsets ord fra tusind tunger lyder.

Ja, korset knejser over land og bølge,
og hvo vil ikke Jesu indtog følge?
Og alle kommer de med palmegrene,
men hvo vil være Simon af Kyrene?

N 590, vers 4:

Det volder alt den Aand, som daler,
Det virker alt den Aand, som taler
Ei af sig selv, men - os til Trøst,
Af Kjærlighed, med Sandheds Røst -
I Ordets Navn, som kom til Jord
Og seierrig til Himmels foer.

DS 247, vers 4:

Det volder alt den Ånd, som daler,
det virker alt den Ånd, som taler
ej af sig selv, men - os til trøst
af kærlighed med sandheds røst -
i ordets navn, som her blev kød
og fór til Himmels hvid og rød.

Salmen *"Et Kors det var det haarde, trange Leie"*, N 417, blev tilpasset de særlige politiske forhold med digteren Chr. Richardts billigelse, mens ændringen i salmen *"I al sin Glands nu straaler Solen"*, N 590, af gode grunde må stå for kommissionens egen regning.

Bogen er, som det er vanligt i den ubrudte sønderjyske salmetradition, præget af lange til tider tunge salmer, men dette skal også ses i sammenhæng med, at Prahl og Schack fra kommissionen gerne så salmerne sunget dobbelt så hurtigt som tidligere, hvorved man jo naturligt nok kunne synge længere salmer uden at det føltes tungere. I N er der dog også eksempler på salmer, der her er optaget i kortere form end i den 10 år yngre *"Psalmebog for Kirke og Hjem"* (KH) fra 1899. Som eksempel på dette kan nævnes Grundtvigs *"Sov sødt, Barnlille!"* , der i N er optaget i versionen fra 1864 med 3 vers (GSV 5,286), mens den i KH er optaget i 1850 versionen (GSV 4,193) med udeladelse af to vers, ialt 6 vers.

Salmebogen kom i sin endelige form til at indeholde 624 nummererede salmer, hvortil skal lægges verset *"Kom Gud Helligaand! opfyld"* , der uden nummer er placeret forud for de nummererede salmer - det var ikke langt fra kommissionens ønske om at salmebogen skulle indeholde ca. 600 salmer. Endelig findes i bogens prosadel Kingos *"Hjertesuk"*, der er optaget i Landstads version[23]. Disse har dog grundet deres placering ikke kunnet bruges som salmer i gudstjenstlig sammenhæng. Udover en indholdsfortegnelse forrest i bogen, var den forsynet med ikke mindre end fire forskellige registre:

- *Oplysninger om Psalmernes Oprindelse*
- *Oplysninger om Psalmernes Forfattere*
- *Alphabetisk Fortegnelse over Psalmerne*
- *Fortegnelse over nogle Psalmer af den Pontoppidanske Psalmebog, som paa Grund af Forandring i første Linie ikke let findes i Registeret, med Tilføielse af det Nummer, under hvilket de bør søges her.*

Efter registrene fulgte så bogens prosa- eller læsedel, der indeholdt kollekter, epistler og evangelier[24] til hele kirkeåret, den harmoniserede udgave af Vor Herres Jesu Kristi lidelseshistorie, en bønnebog samt 20 bibelske salmer[25]. De sidstnævnte bibelske salmer var det eneste af prosadelen, der var indeholdt i den tyskinspirerede "lommeudgave", mens det øvrige indhold kun var medtaget i normaludgaven, "den lange".

Aldrig før havde en salmebog i disse egne opnået så stor en popularitet så hurtigt, som det var tilfældet med N efter udgivelsen i 1890. Allerede i november 1891, kun godt et år efter at bogen var kommet i handelen, kunne Konsistoriet meddele, at 97 sogne ud af 111 mulige med dansk kirkesprog havde indført den i kirkerne[26] - i skolerne var man stadig tvunget til at benytte Valentiners allerede omtalte *"Vor Kirkes yndigste og lifligste Kjerne-*

Psalmer for Skolen og Hjemmet" fra 1869. Og selv om pastor Obbarius i Hammelev, der var provst Valentiners svigersøn, om salmebogen skal have udtalt: *"Der er so mange Fughle und so mange Blomster i den Psalmebog"* [27], så fandt bogen også hurtigt indgang ved konfirmandundervisningen hos de tyske præster. Grundene til IKKE at indføre N i kirkerne var ikke mange; de fleste steder, hvor man ikke indførte den med det samme, skyldtes det, at man ikke fandt det opportunt at skifte salmebog endnu engang[28].

Generalsuperintendent Kaftan, der jo havde siddet som formand for kommissionen i det meste af dennes arbejdsperiode, skrev da også følgende i sine erindringer om salmebogskommissionens resultat:

> *"Den Salmebog, der kom ud af dette Kommissionsarbejde - vi kaldte den ikke uden Grund Schackenborgeren; i Nordslesvig gik den under Navnet 'Den nye danske Psalmebog' - var et fortræffeligt Arbejde. Kun sjældent er et Kommissionsarbejde blevet modtaget med saa stor Glæde og fastholdt saa taknemligt af dem, det var bestemt for, som denne nordslesvigske Salmebog. I kort Tid erobrede den hele Omraadet. Selv fra Danmark og herover trængte der Stemmer, som priste den i høie Toner."* 29)

Menighederne med dansk kirkesprog holdt med andre ord med deres generalsuperintendent, når han mente, det var en *'fortræffelig'* salmebog; det vidner dens udbredelse om. Også i anmeldelser høstede kommissionen roser for sit arbejde; både i *"Sønderjydske Aarbøger"* [30] og *"Theologisk Tidsskrift for Den danske Folkekirke"* [31] omtaltes bogen i positive vendinger.

Med udgivelsen af N var et afsnit af den sønderjyske salmebogstradition afsluttet; senere - efter genforeningen i 1920 - blev bogen omarbejdet til *"Den sønderjydske Salmebog"*, men det vil føre for vidt at omtale det nærmere her. For første gang i historien havde sønderjyderne med N fået en salmebog, som de med rette kunne kalde helt deres egen, og det benyttede de sig af og tog den til hjerte.

Sluttelig skal lyde en varm tak til lensgreve Hans Schack, Schackenborg for råd, samtale og gæstfrihed i forbindelse med udarbejdelsen af ovenstående - resultatet står dog helt for min egen regning.

NOTER:

1) Her tænkes først og fremmest på Thade Petersen: Bidrag til Den sønderjydske Salmebogs Historie, i: Sønderjydske Aarbøger 1944, pp. 45-91 og Anders Malling: Dansk Salmehistorie, Vol. VIII, København 1978, pp. 399-421. I løbet af nogen tid vil salmebogskommissionens brevveksling og papirer blive udgivet af lensgreve Hans Schack, Schackenborg, og her vil visse ting, der i det følgende vil kunne opfattes som postulater, kunne blive verificeret.

2) Cf. H. Hejselbjerg Paulsen: Sønderjydsk Psalmesang 1717-1740, Aabenraa 1962, pp. 36f.

3) Dannevirke 30/1881.

4) Disse var: K, Æ, P, E, MB, R og PVal.

5) Et indlæg fra 'En Røst i Menigheden' i Dannevirke 14/1882. Dette indlæg blev senere af degnen ved Gl. Haderslev Kirke, Kier, imødegået, men cf. Thade Petersen: op. cit., p. 55 lidet overbevisende.

6) Kortet er udarbejdet på grundlag af en indberetning, der cf. Thade Petersen: op. cit., pp. 77f, skulle være givet fra salmebogskommissionen til Konsistoriet i Kiel i 1887. Dette er så vidt muligt sammenholdt med de oplysninger, der er anført i Paul Nedergaard (red.): Dansk Sogne- og Præstehistorie, København 1949ff, Haderslev og Ribe stifter. Af samme grund er Sydtønder provsti ikke medtaget på kortet.

7) Her citeret efter Thade Petersen: op. cit., pp. 64f.

8) Cf. En nordslesvigsk Præstedatter (Amalie Nielsens Livserindringer, bearbejdet af Redaktør N. Petersen, Haderslev), i: Nordslesvigsk Kirkeliv 1880-1920 v/ Hans Tonnesen, Haderslev 1925, pp. 46-49.

9) Ibid.

10) Citeret med få rettelser efter Jes Nielsens oversatte og i Dannevirke 294-296/1883 offentliggjorte referat af provinssynodens behandling af salmebogssagen.

11) HEINRICH FERDINAND EMIL CLAUSSEN (1832-1902). Efter teologisk embedseksamen fra Københavns Universitet i 1862 begav han sig på en studierejse, efter hvilken han i 1865 blev ansat som sognepræst i Dybbøl, hvor han blev til sin død. Udgav i 1876 "Missionsharpen" - en sangbog til brug for Missionsforeningen.

12) NICOLAJ CHRISTIAN NIELSEN (1848-1932). Som nybagt cand. theol. fra Kiel blev han ansat som kapellan i Gram i 1872. Senere samme år blev han sognepræst i Højrup. I årene 1884-1904 var han sognepræst i Sommersted. Efter en sygdomsperiode blev han i 1906-09 sognepræst i Tandslet på Als og derefter en tid kommissarisk sognepræst i Bedsted og Oksenvad. I 1886 var han medstifter af "Kirkelig Forening for Indre Mission i Nordslesvig" og formand for samme.

13) HANS SCHLAIKIER PRAHL (1845-1930). Cand. theol. fra Kiel 1872, derefter i en kort periode præst i Altona, inden han i 1873-76 kom til at virke som sognepræst i Mjolden. Sidenhen var han sognepræst i Møgeltønder 1876-90, Egen 1890-93 og endelig i Gl. Haderslev 1893-1919. Sideløbende med det sidste embede var han leder af det nordslesvigske præsteseminarium i Haderslev. Prahl blev lic. theol. h. c. 1896 og dr. theol. h. c. 1917. Han var medlem af det udvalg, der i 1892 udgav en ny tysk liturgibog, og var sammen med bl. a. Schack med til at oversætte denne til dansk i 1893. Udarbejdede endvidere sammen med organisten C. Heinebuch en koralbog til N - se note 20.

14) HANS LENSGREVE SCHACK (1852-1905). Student fra Dresden, cand. jur. fra Göttingen. Overtog i 1875 driften af godset Schackenborg i Møgeltønder efter sin far. Var endvidere kendt som en dygtig ægyptolog. Sammen med Prahl

oversatte han i 1893 liturgibogen fra 1892 til dansk. Schack kom til at sætte sit præg på N, bl. a. blev mange af de "Aandelige Sange" på hans initiativ optaget, idet han mente, salmebogen skulle være for både "Hjerte, Hjem og Kirke".

15) PEDER SKAU (1825-1917). Gik på første hold af elever på Rødding Højskole, hvor han sikkert fik sin tilknytning til de grundtvigsk-nationale kræfter i Kongeriget. Var via pastor Topsøe i Hejls formidler af kontakten mellem salmebogskommissionen og personer i Kongeriget, bl. a. Chr. Richardt. Var medlem af amtsråd, kredsdag og provinslanddagen i Rendsborg, hvor han talte dansk, indtil det i 1876 blev forbudt. I 1881 blev han, skønt han ikke var medlem af provstisynoden, indvalgt i provinssynoden.

16) BERTEL PETERSEN GODT (1814-1885). Cand. theol. 1839, sognepræst i Rinkenæs 1842, Notmark 1845, Felsted 1846-50. Derefter 1850-64 præst i Tyskland. I 1864 kom Godt tilbage, først på året som sognepræst i Grumtoft, derefter provst i Broager for sidst på året at blive generalsuperintendent i Slesvig.

17) THEODOR CHRISTIAN HEINRICH KAFTAN (1847-1932). Blev efter embedseksamen 2. præst i Aabenraa i 1873, skoleråd i 1880, derefter fra 1884-86 provst i Tønder, 1886-1917 generalsuperintendent i Slesvig. Siden flyttede han sydpå og endte som luthersk frimenighedspræst i Baden-Baden.

18) Kommissionen skulle cf. Hans Schack: En dansk Salmebogs-Commission 1885-1889, i: Hymnologiske Meddelelser 1986/1, pp. 60-62 have gennemlæst alle dansksprogede salmesamlinger og -hæfter, ialt ca. 3.000 salmer.

19) Cf. Th. Kaftan: Erlebnisse und Beobachtungen, Kiel 1924, p. 185.

20) Prahl udgav sammen med Carl Heinebuch, der var organist ved Mariekirken i Flensborg og kgl. musikdirektør sammesteds, en koralbog til N. Koralbogen udkom i eenstemmig udgave i 1892 og i firestemmig udgave i 1895 og u. å. Bogen var i sin opfattelse af kirkesangen temmelig meget lig Th. Laub i Danmark og Fromm og Stange i Slesvig-Holsten. Mens Laub rendyrkede det ideale i denne opfattelse, så Prahl og Heinebuch imidlertid mere praktisk på sagen, og de medtog derfor også romantiske melodier i deres koralbog til N.

21) Her citeret efter Thade Petersen: op. cit., p. 87.

22) Cf. brev fra Schack til Kaftan. Kommissionen veg dog tilbage for visse udtryk i Grundtvigs salmer, eksempelvis ordet "kys" i *"Talsmand, som paa Jorderige"*, hvor det i vers 1 i GSV 1,393 hedder: *"I et Kys kan Alt udtrykke"*, hvilket i N 195 vers blev til: *"Med et Ord kan Alt udtrykke"*. Ordet "kys" har dog heller ikke bekommet kommissionen, der stod for udarbejdelsen af DS særlig vel; her hedder det i DS 251 vers 1: *"i et ord kan alt udtrykke"*. I øvrigt henvises til Prahl og Heinebuchs koralbogs firestemmige udgave, hvor Prahl i det tyske forord giver en særdeles spændende karakteristik af Grundtvigs salmedigtning i et i øvrigt interessant salmehistorisk vue over den danske salmetradition.

23) Cf. sognepræst Jens B. Lyster, Notmark.

24) I Slesvig var naturligt nok ikke som i Kongeriget indført en 2. tekstrække i 1885.

25) Udover de 7 bodssalmer fra Det gamle Testamente var opført yderligere 10 gammeltestamentlige salmer og de tre nytestamentlige lovsange fra Lukasevangeliets første kapitler.

26) Cf. Thade Petersen: op. cit., p. 89.

27) Cf. Malling: op. cit., p. 419.

28) I Sdr. Vilstrup skulle N således bruges side om side med P. I Aabenraa, Varnæs og Uge, hvor man kort forinden havde indført MB, og i Nordborg,

hvor man ca. 30 år tidligere havde indført R, ville man se tiden an. Kun i Abild, Burkal, Højer, Højst og Ravsted, hvor der var tysk flertal blandt de kirkeældste, samt i Randerup ønskede man ikke N indført, cf. Thade Petersen: op. cit., p. 89.

29) Cf. Th. Kaftan: op. cit., p. 187; her citeret i Mallings oversættelse, cf. dennes op. cit., p. 406.

30) H. Nissen: Evangelisk-luthersk Psalmebog for de dansktalende Menigheder i Slesvig, i: Sønderjydske Aarbøger 1889, pp. 314-320.

31) C. D. Møller: Evangelisk-luthersk Psalmebog for de dansktalende Menigheder i Slesvig, i: Theologisk Tidsskrift for Den danske Folkekirke 1894, pp. 153-165.

B I L A G

Oversigt over de i N forekommende salmer og deres optagelse i andre salmebøger

Forbemærkning:

Numrene, som er nævnt under "TH", refererer til det arknummer, på hvilket salmen er placeret. Ved "K" er anført numre efter den nummerering, som senere udgaver af bogen fik. Under "R" er medtaget salmernes optagelse i R 1855 samt RT 1 1873 og RT 2 1890; således stammer numrene 1-572 fra R, 572-816 fra RT 1 og 817-992 fra RT 2.

Endvidere skal bemærkes, at følgende skematiske oversigt over de i N optagne salmer og deres skæbne i andre salmebøger kun skal ses som en hjælp til at belyse indholdet i N, og på ingen måde må betragtes som komplet endsige fejlfri.

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
0	x	*Kom, Gud Helligaand, opfyld*	104	-	-	-	-	-	-	-	-
1	x	*Gud Helligaand, i Tro os lær*	-	204	99	285	583	3	266	284	269
2	x	*Herre Jesus Christ, til dig os*	-	-	361	191	-	2	281	407	380
3	x	*Lover Herren, han er nær*	-	-	-	-	-	8	365	414	366
4	x	*Søde Jesu, vi er her*	-	-	-	193	-	1	364	406	383
5 a)	-	*Kyrie, Gud Fader af Himmerig*	3	4	110	139	-	-	-	-	-
b)	-	*Kyrie, Gud Fader*	82	5	111	140	-	-	-	-	-
c)	-	*Kyrie, Gud Fader, alsomhøjeste*	99	3	109	138	-	-	-	-	-
6	x	*Alene Gud i Himmerig*	109	6	106	141	3	183	3	3	360
7	x	*Gladelig vil vi Halleluja kvæde*	288	146	-	449	-	-	-	-	361
8	-	*Nu bede vi den Helligaand* (Gl.)	101	2	96	121	235	159	-	-	-
9	-	*Vreden din afvend, Herre Gud*	-	127	-	544	-	-	-	-	439
10	x	*Vi allesammen troe paa Gud*	117/ 118	9	198	142/ 143	1	182/ 183	1	1	362
11	x	*Enhver som troer og bliver døbt*	-	15	-	195	-	247	323	343	397
12	x	*Helligste Treenighed*	-	-	205	201	-	253	-	-	-
13	-	*Forleen os Freden naadelig*	254	29	412/ 413	546	-	-	-	-	754
14	x	*Kyrie eleison*	246	26	335	543	-	-	-	219/ 220	-
15	-	*O store Gud, vi love dig*	305	1	-	443	5	494	2	2	9
16	-	*Amen! Jesus han skal raade*	-	-	-	450	-	-	571	676	394
17	x	*Til dit Hus med Takkesang*	-	-	-	-	-	-	738	444	-
18	-	*Dig være Lov, o Herre Christ*	127/ 128	241	71	50	-	100	-	-	-
19	-	*Christe, du Guds Lam*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	-	*Jesus Christus er til stede*	128	155	245	202	-	-	716	376	420
21	x	*At komme Jesus, dig ihu*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	*Gud vil vi love og af Hjertet*	129	18	252	205	-	-	-	-	-
23	x	*O Jesu, søde Jesu dig*	-	19	-	204	-	286	349	388	430
24	x	*Vor Herre Gud og Skabermand*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	x	*Alle vi, som her tilsammen ere*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	x	*Jesus, som iblandt os staaer*	-	-	-	-	-	-	299	252	388
27	x	*Lov og Tak og evig Ære*	-	68	-	390	119	18	135	108	55
28	x	*Nu Gud være lovet, som*	-	-	-	194	-	16	-	-	-
29	x	*O Gud skee Lov for Naadens Ord*	-	-	-	-	-	-	294	426	121
30	x	*Herre Gud, du er og bliver*	-	-	-	-	-	-	-	-	370
31	x	*Himlen aabnes, Mørket svinder*	-	-	-	-	-	-	359	401	369
32	x	*I Herrens Hus er godt at boe*	-	-	-	-	-	-	291	422	385
33	x	*Nu ringer alle Klokker mod Sky*	-	-	-	-	-	-	358	400	374
34	x	*Samtlig her vi helligholde*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	x	*Søde Jesu, kom at røre*	-	225	-	252	-	7	449	405	384
36	x	*Søndagmorgen fra de Døde*	-	-	-	-	602	-	357	399	372
37	x	*Til Andagt kalder Herrens Dag*	-	-	-	-	-	228	-	-	-
38	x	*Fryd dig, du Christi Brud*	-	-	-	3	-	22	247	394	68
39	x	*Gjør Døren høj*	-	-	-	-	561	26	249	393	71
40	x	*Glæd dig, Zion, glæd dig, Jord*	-	-	-	-	579	21	250	190	70
41	x	*Hvorledes skal jeg møde*	-	-	-	7	-	29	721	395	73
42	x	*O Mennesker! bereder*	-	-	45	-	-	24	-	-	-
43	x	*Op, glædes Alle, glædes nu*	-	54	-	14	570	31	139	119	74
44	x	*Op, thi Dagen nu frembryder*	-	-	-	-	-	-	137/ 858	391	59
45	x	*Op, Zion, at oplukke*	-	-	-	-	-	-	628	188	72
46	x	*Store Gud og Frelsermand*	-	52	-	6	-	32	169	115	65
47	x	*Tak og Ære være Gud*	-	-	-	-	-	23	-	-	62

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
48	x	*Vaagn op, du Sjæl, som sover*	-	-	-	-	-	25	-	-	-
49	x	*Vaagn op, du som sover, stat op*	-	-	-	-	-	-	-	-	469
50	x	*Vaagn op, min Sjæl! thi Stunden*	-	-	-	-	-	28	961	515	-
51	x	*Maria hun er en Jomfru reen*	41	73	-	46	-	-	-	-	64
52	x	*Nu kom der Bud fra Englechor*	-	148	-	47	-	-	138	118	63
53	x	*O Jesu Christ, som Manddom tog*	25	61	-	49	-	-	-	-	-
54	-	*Al den ganske Christenhed*	14	59	-	10	-	-	608	178	94
55	x	*Den yndigste Rose er funden*	-	-	-	23	-	51	154	137	98
56	x	*Det himmelsk klang i Englechor*	-	-	-	-	-	-	148	142	-
57	x	*Det kimer nu til Julefest*	-	-	-	-	-	-	142/ 861	122	76
58	-	*Et Barn er født i Betlehem*	19	58	67	9	-	45	-	-	-
59	x	*Et barn er født i Betlehem(Gr.)*	-	-	-	-	-	-	143	126	85
60	x	*Et lidet Barn saa lysteligt*	11	10	55	8	-	33	604	131	84
61	x	*Fra Himlen højt jeg kommer her*	23	57	50	16	-	-	144/ 863	125	79
62	x	*Fra Himlen kom en Engel klar*	24	63	49	13	-	35	869	-	80
63	x	*Frisk op! endnu en Gang*	-	-	-	22	-	38	609	149	103
64	x	*Fryd dig i Guds Behag*	-	-	-	-	-	47	867	134	92
65	x	*Glade Juul, dejlige Juul*	-	-	-	-	-	-	161	148	110
66	x	*Glæden hun er født idag*	9	56	-	15	-	-	862	127	88
67	x	*Guds Engle i Flok*	-	-	-	-	-	-	607	-	108
68	x	*Her komme dine arme Smaa*	-	-	-	-	389	461	162	140	99
69	x	*Hjerte, løft din Glædes Vinger*	-	-	-	-	-	-	866	133	93
70	x	*I denne søde Juletid*	-	-	-	20	568	34	155	136	90
71	x	*Jeg som et Barn mig glæde vil*	-	-	-	-	573	44	159	147	-
72	x	*Julen har Englelyd*	17	-	-	-	-	-	157	129	96
73	x	*Kom! Hedningers Frelsermand*	1	34	43	1	-	-	-	-	-
74	x	*Lovet være du, Jesu Christ*	21	69	48	12	-	-	141	130	89
75	x	*Mit Hjerte altid vanker*	-	-	-	-	-	48	145	138	100
76	x	*Stjernernes Skaber og Himmelens*	2	38	-	5	-	-	-	-	-
77	x	*Vor Jesus kan ei noget Herberg*	-	-	-	19	572	36	151	139	78
78	x	*Hil dig, Barn, i Krybben lagt*	-	-	-	-	-	-	164	151	105
79	x	*I Glands for Herrens Throne*	-	-	-	-	601	-	510	582	-
80	-	*Hvo Hjertet vil omskjære*	-	-	-	26	-	58	-	-	-
81	x	*I Jesu navn skal al vor Gjerning*	-	74	-	30	135	657	126/ 853	102	52
82	x	*Jesus er Navnet mageløst*	-	-	-	-	-	-	597	104	47
83	x	*Nu velan! et frejdigt Mod*	-	-	-	27	-	60	125/ 852	103	49/ 112
84	x	*Et Barn er os ved Herrens store*	-	-	60	24	-	39	-	-	-
85	x	*Min Hjertens Jesu! søde Lyst*	-	-	-	33	-	564	-	-	-
86	x	*Store Prophet med den himmelske*	-	-	-	34	-	-	-	-	-
87	x	*Af Højheden oprunden er*	-	37	358	37	-	-	153/ 865	132	87
88	x	*Deilig er den Himmel blaa*	-	-	-	-	-	-	149	157	113
89	x	*Det runde Himlens Stjernetelt*	-	-	-	-	-	63	611	156	114
90	x	*Hører til, I høje Himle*	-	284	-	75	-	-	191	193	154
91	x	*Over Kedron Jesus træder*	-	285	-	76	-	76	192	194	155
92	x	*Sove I? hvor kan I sove*	-	286	-	77	-	-	630	196	159
93	x	*Mørket skjuler Jorderige*	-	287	-	78	-	77	193	197	160
94	x	*Længe haver Satan spundet*	-	288	-	79	-	-	194	198	161
95	x	*Ingen Højhed, ingen Ære*	-	289	-	80	-	78	195	200	162
96	x	*Peder han er skyldig bleven*	-	290	-	81	-	79	-	-	-
97	x	*Judas' Død et Speil skal være*	-	291	-	82	-	-	-	-	-

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
98	-	*Pengene, som Judas slængte*	-	292	-	83	-	-	646	606	615
99	-	*Jesus, som skal Verden dømme*	-	293	-	84	-	-	-	-	-
100	-	*Til Herodes Jesus sendes*	-	294	-	85	-	-	-	-	-
101	-	*See, nu er Pilatus gangen*	-	295	-	86	-	-	-	-	-
102	x	*Vil dog Himlen intet tale*	-	296	-	87	-	-	-	-	-
103	-	*Ser dog nu, I stolte Jøder*	-	297	-	88	-	-	-	-	-
104	x	*Rettens Spir det alt er brækket*	-	298	-	89	-	81	198	203	163
105	x	*Kommer, I, som vil ledsage*	-	299	-	90	-	82	-	-	-
106	x	*Bryder frem, I Angerssukke*	-	300	-	91	-	84	204	222	178
107	-	*Christi Sjæl helliggjøre mig*	-	-	-	78	71	105	-	-	-
108	x	*Christus er for mig korsfæstet*	-	-	-	-	-	-	205	226	-
109	x	*Den Ædelsten saa rosenrød*	74	-	-	-	-	-	-	-	-
110	x	*Det hellige Kors, vor Herre han*	80	159	-	600	-	-	633	223	172
111	x	*Eet jeg ønsker fremfor Alt*	-	-	-	-	-	-	-	-	158
112	x	*Gak under Jesu Kors at staae*	-	301	-	92	164	-	205/ 885	205	166
113	x	*Guds Søn jeg seer i Purpurklæder*	-	-	-	-	-	80	631	204	-
114	x	*Her seer jeg jo et Lam at gaae*	-	-	81	63	-	95	634	208	165
115	x	*Hil dig, Frelser og Forsoner*	-	-	-	-	-	-	636	207	167
116	x	*Hvor er Lammet, Offerlammet*	-	-	-	-	-	-	632	213	164
117	x	*Jesus, dine dybe Vunder*	-	30	74	51	149	93	213/ 640	209	170
118	x	*Jesus er mit Liv i live*	-	-	-	68	-	99	216	217	171
119	-	*Jesu, Sjælens lyse Dag*	-	-	-	64	-	96	-	758	-
120	-	*Naar mig min Synd vil krænke*	-	-	75	70	154	104	-	-	-
121	x	*Naglet til et Kors paa Jorden*	-	-	-	-	144	83	202	206	169
122	x	*O Ansigt, højt forhaanet*	-	-	-	69	-	103	641	211	168
123	x	*O Drøvelse, o bittre Vee*	-	-	77	73	-	-	-	-	-
124	x	*O du Guds Lam uskyldig*	127	17	71	50	-	100	-	-	174
125	x	*O hjertenskjære Jesu Christ*	-	160	-	61	-	94	217/ 889	210	175
126	-	*O Jesu! Verdens Frelsermand*	-	303	-	94	-	-	-	-	-
127	x	*O kjære Jesu! hvad har du*	-	-	76	72	-	106	-	-	-
128	x	*O store Gud! din Kjærlighed*	-	302	-	93	-	107	128	109	176
129	x	*O Verden! kom at skue*	-	-	-	66	-	97	-	-	-
130	x	*See, hvor nu Jesus træder*	-	152	-	56	574	74	189	187	150
131	x	*Vær velsignet, Naadethrone*	-	-	-	67	-	98	201	217	181
132	-	*Ak, hvorledes skal jeg skue*	-	-	-	95/6	151	111	-	-	-
133	x	*Dag til Hvile, Dag til Glæde*	-	-	-	-	-	-	220	231	187
134	x	*Hør vor Helligaftensbøn*	-	-	-	-	-	-	219/ 890	229	188
135	x	*Bliv hos os, Mester, Dagen hælder*		-	-	-	597	128	234	249	211
136	-	*Christ stod op af Døde*	83	11	87	99	-	113	-	-	-
137	x	*Christ stod op af Døde* (Gr.)	-	-	-	-	-	-	222	233	190
138	x	*Denne er Dagen, som Herren*	-	-	-	-	-	-	-	-	194
139	x	*En Højtid er udi Guds Stad*	-	-	-	-	-	117	-	-	-
140	-	*En Søndag Morgen Kvinder tre*	-	173	89	108	-	122	-	-	-
141	x	*Hvad er dog Paaske sød og blid*	-	-	-	109	-	123	651	240	199
142	x	*Hvor lifligt er det dog at gaae*	-	-	-	-	-	-	493	247	210
143	x	*Hører, I, som græde*	-	-	-	110	-	126	652	250	208
144	x	*I Christne, reiser Eder snart*	-	-	-	111	-	127	-	-	-
145	x	*I Døden Jesus blunded*	-	161	-	100	576	115	225	239	192
146	x	*I Dødens Baand vor Frelser lag*	91	163	86	98	-	-	223	-	191
147	-	*Jesus Christus Synden bandt*	93	171	88	107	-	-	-	-	-

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
148	x	*Jesus lever, Graven brast*	–	–	–	–	168	–	233	241	202
149	–	*O Fader udi Himmelen*	94	164	–	102	–	–	–	–	–
150	x	*O kjæreste Sjæl! op at vaage*	–	165	–	103	–	121	221	246	197
151	x	*Om Salighed og Glæde*	–	–	–	–	–	–	283	267	225
152	x	*Op Sjæl, bryd Søvnen af*	–	162	–	101	577	116	226	237	196
153	x	*Opstanden er den Herre Christ*	–	166	89	104	–	122	224	234	193
154	x	*O salig Fryd, vor Jesus er*	–	–	–	112	166	–	230	–	–
155	x	*Som den gyldne Sol frembryder*	–	167	–	105	175	125	227	238	198
156	–	*Til Guds Paaskelam det skjære*	83	8	–	97	–	–	–	–	–
157	x	*To Guds Venner vandre silde*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
158	x	*Udbryd, hver Sjæl, i Sejerssang*	–	–	–	–	–	124	231	244	–
159	x	*Verdens Igjenfødelse*	–	–	–	–	–	–	235	235	205
160	–	*Christ til Himmels fare*	96	12	–	113	180	140	–	–	–
161	x	*Drag, Jesu! mig*	–	–	–	120	–	148	243	258	218
162	x	*Fuldendt er Naadens store Værk*	–	–	–	–	–	145	240	260	217
163	x	*Gud har fra Evighed givet*	–	–	–	–	189	216	246	262	222
164	–	*Jesus Christ til Himmels foer*	98	193	–	114	–	–	–	–	–
165	x	*Jesus himmelfaren*	–	–	–	–	–	–	657	253	214
166	x	*Jesus i det Høje throner*	97	–	–	–	–	–	662	–	–
167	–	*Min Sjæl og Aand! opmuntre dig*	–	196	–	117	578	154	237/ 894	256	–
168	x	*O sejerrige Frelsermand!*	–	–	–	119	–	155	–	–	–
169	x	*Sin Vogn gjør han af Skyer blaa*	–	–	–	–	–	–	663	265	223
170	x	*Stiftet Guds Søn har paa Jorden*	–	–	–	–	–	–	664	264	276
171	–	*Til Himmels foer som Gud og*	–	–	–	–	–	–	238	254	215
172	–	*Vi takke dig, o Herre Christ!*	–	–	–	118	–	–	–	–	–
173	x	*Aand over Aander, kom ned fra*	–	–	–	–	–	157	280	408	257
174	–	*Christ os Aanden sende*	100	13	–	122	–	160	–	–	–
175	x	*Drag ind ad dine Porte*	–	–	–	131	–	170	479	508	252
176	x	*Du, som gaaer ud fra den*	–	–	–	–	–	–	680	285	248
177	x	*Fra Himlen Herrens Aand nedfoer*	–	–	–	–	–	161	275	280	241
178	x	*Fra Himlen kom den Helligaand*	–	–	–	–	–	–	273	288	240
179	x	*Guddomsstraale, Himmellue*	–	–	–	–	–	–	469	305	–
180	x	*Kjærligheds og Sandheds Aand*	–	–	–	–	–	–	671	301	249
181	–	*Klar op, mit Hjerte, Sjæl og*	–	205	–	128	–	162	274	290	244
182	x	*Kom, Gud Helligaand, kom brat*	103	–	–	–	–	–	669	306	263
183	x	*Kom, Helligaand, Gud Herre*	105	203	98	125	–	176	265	289	259
184	x	*Kom Helligaand, og besøg os nu*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
185	x	*Kom, o Gud Skaber, Helligaand*	106	97	95	123	–	164	–	–	–
186	x	*Kom, o kom, du Aand, som giver*	–	–	–	137	–	172	–	–	–
187	x	*Kom Regn af det Høje*	–	–	–	133	–	–	678	293	272
188	x	*Nu bede vi den Helligaand (Gr.*	–	–	–	–	–	–	268	277	246
189	x	*Nu nærmer sig vor Pintsefest*	–	199	–	127	581	169	270	276	238
190	x	*O Helligaand, du Skat saa skjøn*	–	214	–	130	582	168	267	282	270
191	x	*O Helligaand, kom til os ned*	–	186	–	124	–	165	271	291	264
192	–	*O Helligaand med Naadens Haand*	–	–	102	136	–	175	679	–	–
193	x	*O Helligaand, o søde Trøst*	–	–	–	132	239	171	272	294	266
194	x	*Sørgendes Husvaler*	–	–	–	–	–	–	–	–	271
195	x	*Talsmand, som paa Jorderige*	–	–	–	–	–	–	269/ 904	283	251
196	x	*Paa Jesu Død og blodig Saar*	–	–	–	–	–	–	720	392	67
197	x	*Vær velkommen, Herrens Aar*	–	–	–	–	–	–	352	390	66
198	x	*Tegn skal der skee paa Dommens*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
199	x	*Hvor stor er dog den Glæde*	–	91	–	465	–	68	168	159	120

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
200	x	*Hvor saligt var det Ægtepar*	–	–	–	–	–	–	177	161	124
201	x	*Frit Mod, I Herrens Venner*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
202	–	*O Gud, hvor jammerlig*	–	–	–	–	–	–	185	166	135
203	x	*O Herre Gud, din Lære*	–	–	–	–	–	–	184	171	133
204	x	*Hos dig, o Jesu, seent om Nat*	–	–	–	–	–	–	–	177	126
205	x	*Vi kaste atter Garnet*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
206	x	*De rige byd, at sig ei*	–	–	–	–	–	–	536	562	601
207	x	*Jesus græder, Verden ler*	–	–	–	–	–	–	180	–	–
208	x	*Et Suk igjennem Verden gaaer*	–	–	–	–	–	–	406	470	139
209	x	*Jesu, Livets rige Kilde*	–	–	–	–	–	–	414	185	147
210	x	*O gode Gud, vi takker dig*	–	–	–	–	–	–	21	28	–
211	–	*Vel den, som her annammer*	–	–	181	–	–	–	–	–	–
212	x	*Jeg veed et evigt Himmerig*	–	–	–	–	–	–	691	612	650
213	x	*O kjære Sjæl, frygt aldrig meer*	–	259	–	438	86	582	514	567	565
214	x	*Herre Christus, dig til Ære*	–	–	–	–	–	–	355	397	395
215	–	*Den christne Kirkes Alderdom*	261	–	–	–	–	–	–	–	290
216	x	*Den christne Kirkes skjønne Navn*	193	257	–	463	–	202	282	329	287
217	x	*Far dog fort, far dog fort*	–	–	–	346	–	208	–	–	–
218	–	*Jerusalem, du hellige Stad*	301	–	–	–	–	–	–	–	–
219	x	*Kirken den er et gammelt Huus*	–	–	–	–	–	–	286	307	280
220	x	*Lad andre hen i Trældom gaae*	–	145	–	468	–	210	969	–	–
221	x	*Midt iblandt os er Guds Rige*	–	–	–	–	–	–	686	311	278
222	x	*Paa Jerusalem det ny*	–	–	–	–	–	–	234/ 688	317	289
223	x	*Sin Menighed har Christus kjær*	–	–	–	–	–	–	290	415	382
224	x	*Al den ganske Christenhed*	–	–	–	–	–	–	573	5	–
225	x	*Frisk op, du Christenmenighed*	51	46	241	246	–	–	937	325	435
226	x	*Guds Søn kom ned fra Himmerig*	151	35	239	243	–	–	963	524	436
227	–	*Gud, vor Fader, staa os bi*	110	213	104	146	–	–	–	–	–
228	x	*Hvo kan betale Syndens Sold*	–	206	–	245	–	–	–	–	–
229	x	*O Gud, hvad est du mer end*	–	–	–	148	287	192	8	4	13
230	x	*O Herre Gud, min Fader blid*	–	–	112	–	–	189	–	–	–
231	x	*O søde Gud, din kjærlighed*	–	207	–	151	–	321	415	473	452
232	–	*Treenig store Gud*	–	–	–	147	–	184	–	–	–
233	x	*Ak, bliv dog med din Naade*	–	–	–	–	–	–	–	–	563
234	x	*Ak Gud, fra Himlen see herned*	214	135	357	460	–	225	316	340	352
235	x	*Det lakker nu ad Aften brat*	–	–	–	–	–	–	318/ 915	337	353
236	–	*Dom mig, o Gud, og før min Sag*	216	50	–	461	–	–	–	–	–
237	x	*Forfærdes ei, du lille Hob*	–	–	–	–	–	–	112	88	297
238	x	*Gud Fader udi Evighed*	283	164	–	464	–	–	–	–	–
239	x	*Hvad er det for en Snekke*	–	–	–	–	–	–	176	165	129
240	x	*Midt igjennem Nød og Fare*	–	–	–	–	–	–	966	535	566
241	x	*Mægtigste Christe*	–	–	–	467	–	138	298	261	226
242	–	*O Herre Gud, miskunde dig*	122	277	–	333	–	–	–	–	–
243	x	*Var Gud ei med os i denne Tid*	296	84	355	165	–	–	744	–	298
244	x	*Behold os, Herre, ved dit Ord*	253	109	356	182	–	241	297	316	296
245	x	*Lover Gud, I christne fromme*	–	–	–	–	–	–	305	331	302
246	–	*Vel mødt, I christne fromme*	131	14	–	189	–	–	303	328	303
247	x	*Vor Gud har er saa fast en Borg*	217	277	352	436	190	222	251	263	295
248	x	*Brødre, vender Eders Blikke*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
249	x	*Christne, som har Frelse funden*	–	–	–	–	–	–	699	322	317
250	x	*Een alene har vort Hjerte*	–	–	–	–	–	–	–	–	321

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
251	x	*Foragter ei de ringe Dage*	–	–	–	–	–	–	697	333	305
252	x	*Herre, vor Gud, med det ømmeste*	–	–	–	–	–	–	–	–	320
253	x	*Mørke over Jorden ruger*	–	–	–	–	–	–	302	323	316
254	–	*Nu vilde Gud miskundelig*	259	89	351	450	463	–	–	–	–
255	x	*O Herre Christ, din Stjerne*	–	–	–	–	–	–	307	327	315
256	x	*Vær trøstig Zion, Jesu Brud*	–	88	–	38	–	64	306	320	313
257	x	*Ak, himmelsøde Ord*	–	–	–	190	–	234	–	–	–
258	x	*Dybe, stille, stærke, milde*	–	–	–	–	–	–	410	423	357
259	–	*Fra Himmelen hid til os ned*	–	189	–	287	–	5	314	338	351
260	x	*Gud, lad dit Ord i Naade lykkes*	–	–	–	–	–	–	–	335	348
261	x	*Guds Ord, det er vor Arvegods*	–	–	–	–	–	–	309	334	359
262	x	*Guds Riges Evangelium*	–	–	–	–	–	233	914	479	347
263	x	*Himlene, Talsmand, fortælle din*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
264	x	*I Christne, som bekjende*	–	188	–	286	–	4	978	281	254
265	–	*O Fader vor, barmhjertig, god*	145	119	–	184	–	–	–	–	–
266	–	*O kjære Sjæl, oplad din Mund*	–	268	–	186	–	235	445	485	337
267	x	*Op, alle Folk paa denne Jord*	–	–	–	–	–	232	312	324	345
268	x	*Frygt, mit Barn, den sande Gud*	–	92	–	305	–	239	375	360	404
269	–	*Her er de hellige ti Guds Bud*	114	72	195	306	–	–	–	–	–
270	x	*O Fader vor i Himmerig*	119	164	201	329	–	539	771	–	–
271	x	*Christus kom selv til Jordans*	123	124	203	196	–	250	878	–	–
272	x	*Du Folk, som Christne kaldes vil*	–	–	–	–	–	–	–	–	405
273	x	*Guds Kirkes Dør er i vor Daab*	–	–	–	–	–	–	908	345	398
274	x	*Herren strækker ud sin Arm*	–	–	–	–	–	254	320	350	402
275	x	*Jesu, see, vi mødes her*	–	–	–	–	–	260	326	348	–
276	x	*Kommer hid kun med de Smaa*	–	–	–	–	606	248	325/ 709	346	399
277	x	*Mig lyster nu at træde*	–	–	–	200	–	–	322	172	123
278	x	*Nu bør ei Synden mere*	–	233	–	226	247	263	321/ 916	353	523
279	x	*O lad din Aand nu med os være*	–	–	–	–	–	–	707	349	401
280	x	*De unge Christne knæle ned*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
281	x	*Lad denne Dag, o Gud, vor Gud*	–	–	–	–	534	265	371/ 925	357	410
282	x	*Løgnens Fader vi forsage*	–	–	–	–	–	–	373	354	411
283	x	*Slip os Arme ei*	–	–	–	–	–	–	–	–	413
284	x	*Den Nat, du, Frelser, blev*	–	–	–	–	–	–	341	378	424
285	x	*Du Livsens Brød, Immanuel*	–	–	–	206	–	273	–	–	–
286	x	*Dyre Bord, som Jesus dækker*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
287	–	*Enhver, som æder dette Brød*	130	154	–	203	–	–	–	–	–
288	x	*Jeg kommer, Herre, paa dit Ord*	–	–	–	–	–	266	343	381	423
289	x	*Jeg vil nu gaae til Herrens*	–	–	–	–	608	271	337	–	–
290	x	*Jesu, din søde Forening at*	–	–	–	377	562	423	336	374	419
291	x	*Nu skal du, min Sjæl, dig smykke*	–	–	248	212	–	285	920	379	421
292	x	*Nu vore Sjæles Højtid staaer*	–	–	–	–	–	–	921	384	428
293	x	*O Jesu, paa din Alterfod*	–	–	247	207	–	274	344	383	427
294	x	*Op, sødeste Sang*	–	–	–	–	–	–	718	386	429
295	x	*Vor Herres Jesu Mindefest*	–	–	–	–	–	–	346	382	425
296	x	*Zion, priis din Saliggjører*	–	–	–	–	–	–	–	–	417
297	–	*Op, op, min Sjæl opmuntre dig*	–	–	–	217	393	292	342	380	–
298	–	*Gud, mit Hjerte Tak dig sender*	–	–	–	218	398	293	350	389	–
299	x	*Af Dybsens Nød mit Raab til dig*	178	139	214	236	–	337	423	466	437
300	x	*Ak, levende Gud, jeg bekjender*	–	24	–	257	–	–	711	369	–
301	x	*Ak, vidste du, som gaaer i*	–	–	–	279	592	370	418	491	467

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
302	x	*Christi Blod og Retfærdighed*	–	–	–	–	–	384	–	–	451
303	x	*Den Tro, som Jesum favner*	–	–	–	–	–	–	436	505	480
304	x	*Der er et helligt Værge*	–	–	–	–	–	–	435	507	482
305	x	*Din Synd den gjør dig blind og*	162	232	–	237	–	335	404	452	–
306	x	*Fra Verden har jeg vendt min Hu*	172	51	359	265	236	–	486	544	–
307	x	*Gud Herren saae til Jorden ned*	–	–	–	–	–	–	755	501	434
308	x	*Herre, jeg har handlet ilde*	–	–	219	268	266	366	427	464	438
309	x	*Herre Jesu Christ, from, mild*	–	–	217	269	–	372	–	–	–
310	x	*Hjerte Fader, straf mig ei*	–	–	–	276	–	381	–	–	–
311	x	*Hjerte, lad dig ei indbilde*	–	–	223	158	–	345	753	514	450
312	x	*Hvo paa Gud troer*	–	–	292	426	–	439	–	–	–
313	x	*Hør, min Sjæl, den gode Hyrdes*	–	–	–	–	–	438	–	–	473
314	x	*Idag er Naadens Tid*	–	–	–	275	–	350	420	493	471
315	x	*Jeg arme Synder træde maa*	–	25	231	261	–	374	333/ 712	368	–
316	x	*Jeg raaber fast, o Herre*	–	86	–	332	–	–	424/ 942	467	474
317	–	*Jesus annammer Syndere*	–	–	–	284	–	353	–	–	–
318	x	*Jesus han er Syndres Ven*	–	–	–	277	120	351	431	476	454
319	x	*Jesus, som min Sjæl saa trolig*	–	–	222	270	–	375	–	–	–
320	x	*Kjender du den Livsens Kilde*	–	–	–	–	–	–	411	490	472
321	–	*Med Konning David klage*	181	20	–	238	–	–	–	–	–
322	x	*Nu har jeg fundet det, jeg*	–	–	–	299	–	323	12	477	459
323	x	*O Gud, min Gud! det bange*	–	–	–	–	594	136	430	469	–
324	–	*O Jesu, for din Pine*	–	253	–	260	–	–	–	–	–
325	x	*O Jesu, Troens dyre Skat*	–	–	–	300	–	382	756	503	478
326	x	*O kjære Sjæl, fald ydmyg ned*	–	239	–	248	–	339	–	–	–
327	–	*O vi arme Syndere*	54	133	72	55	–	–	–	–	–
328	x	*Saa sandt jeg lever, siger Gud*	–	–	211	283	–	344	–	–	–
329	x	*Til dig aleene, Herre Christ*	183	85	213	294	128	362	440/ 954	502	446
330	x	*Til Naadens store Aandefest*	–	–	–	–	595	434	409	539	527
331	x	*Vee mig, at jeg saa mangelund*	–	235	–	259	268	358	332/ 919	463	476
332	x	*Vor Sjæl er dertil født og*	–	–	–	241	591	–	422	465	443
333	x	*Vor Tro er den Forvisning paa*	–	–	–	298	593	383	434	504	484
334	x	*Aldrig er jeg uden Vaade*	–	–	–	–	–	–	466	585	510
335	x	*Er Gud for mig, saa træde*	–	–	–	440	–	581	437	607	499
336	x	*Fra Gud vil jeg ei vige*	–	178	–	410	88	448	–	–	–
337	–	*Frisk op, min Sjæl, forsag dog*	–	55	–	433	–	–	–	–	–
338	x	*Gud Herren er min Hyrde god*	–	177	–	152	–	319	292	313	497
339	x	*Hvor salig er den lille Flok*	–	–	–	–	–	716	457	521	593
340	x	*Hvo vil mig anklage*	–	–	–	345	–	596	642	511	461
341	x	*Jeg er i min Jesus glad*	–	–	310	442	121	579	–	–	–
342	x	*Jeg veed, paa hvem jeg bygger*	–	–	–	–	–	389	433	478	501
343	x	*Jesu, du min Glæde*	–	–	298	441	–	578	–	–	–
344	x	*Naar Synden ret seer sin Vaade*	–	–	–	–	–	–	–	–	319
345	x	*O du min Immanuel*	–	–	–	–	–	–	412/ 933	474	504
346	x	*Verdens Børn har mange Venner*	–	–	–	–	–	–	487	533	381
347	x	*Bliv hos mig, kjære Herre Christ*	–	–	–	–	–	–	777	551	542
348	x	*Den trange Vei er bred nok til*	–	–	–	–	–	–	760	495	530
349	x	*Den Vei, du gik i Kors og Trang*	–	–	–	392	359	–	–	515	531
350	x	*Det er saa svært det ene Punkt*	–	–	–	–	–	–	405	494	–
351	x	*Du alene, store Gud*	–	–	–	228	–	406/7	–	–	14

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
352	x	*Du, som Veien er og Livet*	–	–	–	–	–	–	976	667	414
353	x	*Farvel med dine Gange*	–	–	–	–	–	–	967	574	534
354	x	*Far Verden, far vel*	–	–	–	–	429	516	482	542	525
355	x	*Har Haand du lagt paa Herrens*	–	–	–	–	–	–	971	519	575
356	x	*Herrens Røst, som aldrig brister*	–	–	–	359	–	–	758	584	528
357	x	*Hvo vil med til Himmerige*	–	–	–	354	357	510	489	496	532
358	x	*I Christne, I, som kaldes vil*	–	–	–	–	–	–	451	577	–
359	–	*Jesu, Hellighedens Kilde*	–	–	–	394	–	521	–	–	–
360	x	*Kast Mørkets Taagedragt, min*	–	–	–	–	–	–	452	–	–
361	x	*Livsens Krone at erholde*	–	–	–	–	–	557	–	–	579
362	x	*Min Jesus ene er mit Nøie*	–	–	–	362	–	513	–	–	–
363	x	*Min Sjæl, om du vil nogen Tid*	–	191	–	222	254	402	444	518	599
364	x	*O Gud, du fromme Gud*	–	–	260	318	–	399	–	–	–
365	x	*O Jesu, gaar du da din Vei*	–	185	–	391	–	519	490	543	541
366	x	*Stod med Christ vi op af Døde*	–	–	–	–	–	–	960	–	537
367	–	*Af Hjertens Grund har jeg dig*	–	218	–	308	–	–	–	–	–
368	x	*Ak kunde jeg mig ned*	–	–	–	375	–	422	–	–	–
369	x	*Bort, Verden, af mit Sind og Øie*	–	–	–	372	–	418	488	541	590
370	x	*Dig vil jeg elske, du min Styrke*	–	–	–	–	–	–	801	606	589
371	x	*Et trofast Hjerte, Herre min*	–	48	–	365	–	–	934	482	585
372	x	*Gud efter dig jeg længes*	–	77	–	363	–	–	408	613	449
373	x	*I Jesu søger jeg min Fred*	–	–	–	380	–	425	800	483	502
374	x	*Jeg kender ham, hvem jeg har*	–	–	–	–	133	–	171	182	587
375	x	*Jeg vil mig Herren love*	39	53	–	366	–	–	549/ 748	510/ 461	56
376	x	*Jesu, du min Fred*	–	–	–	–	–	–	–	–	536
377	x	*Jesu, kom dog selv til mig*	–	–	–	369	–	416	–	–	588
378	x	*Jesus, min Drot*	–	–	–	–	–	–	–	–	50
379	x	*Min Jesu, lad mit Hjerte faae*	–	–	–	–	–	411	647	232	189
380	x	*Min Jesus han er min*	–	–	–	370	589	428	129	107	51
381	x	*Min Jesu, Sjælens søde Lyst*	–	–	–	374	–	419	–	–	–
382	x	*O Frelser, som er Lys og Livet*	–	–	–	328	–	403	–	–	–
383	x	*Søde Jesu, Glædens Kilde*	–	–	–	431	–	585	–	–	–
384	x	*Vil du have Ro, min Sjæl*	–	–	–	371	–	417	977	557	594
385	x	*Hvor blev Guds Jord et dejligt*	–	–	–	–	–	–	532	565	606
386	x	*Hvor dejlig skal Guds Kirke*	–	231	–	381	344	203	527	309	605
387	x	*Hvor seer det ud i Verdens Ørk*	–	–	–	386	–	496	528	560	602
388	x	*Kjærlighed er Lysets Kilde*	–	–	–	–	–	–	537	558	608
389	x	*Skal Kjærlighed sin Prøve staae*	–	–	–	388	–	498	530	563	607
390	x	*Bryd frem mit Hjertes Trang at*	–	–	–	289	565	30	470	487	444
391	x	*Du bange Sjæl, hvor Trøstens*	–	–	–	–	603	–	477	529	–
392	x	*Falder paa dig Modgangs Hede*	–	–	–	–	–	538	472	525	551
393	x	*Gjør dig dog, min Aand, bered*	–	–	–	337	–	529	–	–	–
394	x	*Hvordan takke vi vor Herre*	–	–	–	21	587	37	459	472	470
395	x	*Jeg er rede*	–	–	–	–	–	–	474	530	–
396	x	*Jeg gaaer i Fare, hvor jeg gaaer*	–	–	–	439	206	587	458	569	40
397	x	*Op, vaag og bed*	–	–	–	334	–	527	767	528	545
398	x	*O vaagner op af Verdens Drømme*	–	–	–	336	407	526	419	492	466
399	x	*Uforsagt, vær paa vagt*	–	–	–	–	–	–	454/ 766	427/ 516	546
400	x	*Vægter, vil da Mørkets Rige*	–	–	–	290	–	–	962	597	547
401	x	*Det koster ei for megen Strid*	–	–	–	–	–	–	786	572	578
402	x	*Det koster megen Kamp og Strid*	–	–	–	229	233	–	–	–	576
403	x	*Eet fornødent er, det Ene*	–	–	–	355	–	525	–	–	591
404	–	*Fromme Gud, for dig jeg klage*	–	–	324	349	–	543	–	–	–

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
405	x	*Guds Naade høit jeg prise vil*	-	115	-	339	-	588	-	-	462
406	-	*Hvorhen, Forvildede, hvorhen*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
407	x	*Jeg slipper Jesum ei*	-	-	-	348	-	550	-	-	-
408	x	*Jesu, giv Seier, Livsfyrste og*	-	-	-	353	-	-	-	-	555
409	x	*Kæmp alvorlig, nu Guds Naade*	-	-	-	350	-	555	439	578	573
410	x	*O du store Seiervinder*	-	-	-	254	-	549	-	-	562
411	x	*O Jesu, hør mig for din Død*	57	103	-	343	-	354	468	583	557
412	x	*Op, I Christne, ruster Eder*	-	-	-	-	-	-	773	570	554
413	x	*Saa skal da Mammon vige*	-	-	-	175	-	313	781	532	524
414	x	*Saa skal dog Satans Rige*	-	137	-	249	-	357	362	174	132
415	x	*Staa fast, min Sjæl, staa fast*	-	-	-	-	-	-	464	568	572
416	x	*Stadig Kamp vort Liv maa være*	-	-	-	-	-	-	463	579	569
417	x	*Et Kors det var det haarde trange*	-	-	-	-	-	-	788	672	182
418	x	*Hvad Gud han vil, det altid skee*	341	66	-	408	-	459	-	-	-
419	x	*I alle mine Sager*	-	-	308	422	104	457	-	-	-
420	x	*Igjennem Nat og Trængsel*	-	-	-	-	-	-	502	537	340
421	x	*Jeg haabe vil, hvordan det gaaer*	-	-	-	-	-	-	499	670	-
422	-	*Jeg ofte haver grundet paa*	-	-	-	406	-	478	-	-	-
423	x	*Jo større Kors, des bedre Bønner*	-	-	-	-	-	-	513	552	-
424	x	*Kom Brødre, lad os ile*	-	-	-	-	-	-	503	564	341
425	x	*Mig Hjertet gøres bange*	-	-	-	-	-	-	782	589	-
426	x	*Min Jesu, du min Sjæletrøst*	-	181	-	402	-	-	496	547	-
427	-	*O Gud, hvor megen Sorg og Strid*	-	-	-	405	-	474	-	-	-
428	x	*O Herre, kommer Sorgens Stund*	-	-	-	-	596	707	478	603	521
429	x	*O Jesu, Livsens Herre*	-	236	-	399	-	-	918	364	447
430	x	*O kommer hid dog til Guds Søn*	230	179	315	397	-	-	-	-	558
431	x	*Os fører Korsets Smerte*	-	-	-	-	-	-	512	575	580
432	x	*Savn og Møie*	-	-	-	-	-	-	541	-	-
433	x	*Stille er min Sjæl til Gud*	-	-	-	416	-	456	790	595	517
434	x	*Sving dig op, forsagte Sjæl*	-	-	319	421	63	580	471	-	583
435	x	*Sørger du endnu, min Sjæl*	-	-	-	415	311	464	498	545	582
436	x	*Taalmodighed behøves*	-	-	-	-	-	-	504	534	-
438	x	*Vor Trængsel, hvor besværlig*	-	-	-	-	-	-	501	573	581
439	x	*Vær i Korset tro og stille*	-	-	-	418	-	466	507	576	-
440	x	*Vær trøstig, mit Hjerte*	-	-	-	414	-	455	834	599	518
441	x	*Befal du dine Veie*	-	-	289	-	-	462	39	31	31
442	x	*Du, Herre Christ*	-	41	-	293	-	-	130	106	46
443	x	*Forgieves er vor Kraft og Kunst*	204	261	-	173	-	311	824	81	745
444	x	*Gud Skal Alting mage*	-	-	-	176	-	314	577	25	29
445	x	*Hvad kan os komme til for Nød*	215	144	313	169	-	309	289	176	496
446	x	*Hvi vil du saa dig klage*	-	264	-	409	99	443	40	22	34
447	x	*Hvo ikkun lader Herren raade*	-	-	291	417	301	441	38/ 828	23	27
448	x	*Hvor er det godt i Jesu Arme*	-	-	-	177	-	315	24/ 827	24	37
449	x	*Hvorfor skulde jeg forsage*	-	-	301	304	103	-	833	593	489
450	x	*Hvor Gud mig fører, gaaer jeg*	-	-	-	-	-	-	48	30	19
451	x	*Jeg løfter høit mit Øie op*	228	99	-	163	100	305	41	19	42
452	x	*Jesum, Jesum, Jesum sigter*	-	-	-	430	-	437	799	110	592
453	x	*Lille Guds Barn, hvad skader*	-	-	-	-	-	-	576	183	35
454	x	*Lyksalig den, som ydmygt troer*	-	-	-	-	-	390	749	-	-
455	x	*Min Gud befaler jeg min Vei*	-	-	256	179	78	-	45	35	32
456	x	*Mit Haab, min Trøst og al Tillid*	278	45	-	292	-	206	-	-	-
457	x	*O Christelighed*	-	-	-	-	-	-	695	614	279

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
458	x	*O Sjælehyrde, Gud og Mand*	-	211	-	153	-	-	692	315	301
459	x	*Paa Gud alene*	-	114	-	296	297	-	44/ 531	17	30
460	x	*Sorrig og Glæde de vandre til*	-	-	-	-	-	-	37	20	41
461	x	*Sørg, o kjære Fader, du*	-	-	-	174	-	312	-	-	-
462	x	*Under dine Vingers Skygge*	-	-	-	-	-	-	750	618	45
463	x	*Al Priis og Lov og Ære bør*	-	-	-	-	-	296	-	-	-
464	x	*Lover den Herre, den mægtige*	-	-	-	453	-	483	4	7	2
465	x	*Lover den Herre, hvis reddende*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
466	x	*Lovsynger Herren, min Mund og*	-	-	-	-	-	-	-	-	3
467	x	*Min Sjæl, du Herren love*	293	71	277	444	29	491	826	12	24
468	x	*Nu takker Alle Gud*	-	-	279	451	57	479	6/ 820	13	11
469	x	*O at jeg havde tusind Munde*	-	-	-	457	70	487	28	14	5
470	x	*Op, al den Ting, som Gud har*	-	-	-	159	42	294	19	16	12
471	x	*Op Alle, som paa Jorden boer*	-	-	-	-	-	480	819	11	25
472	x	*Skulde jeg min Gud ei prise*	-	-	-	459	56	488	-	-	-
473	x	*Den mørke Nat forgangen er*	-	-	-	-	-	-	581	51	682
474	x	*Den signede Dag med Fryd vi seer*	-	-	-	-	-	-	74	402	367
475	-	*Den signede Dag, som vi nu seer*	316-318	-	-	-	-	-	-	-	680
476	x	*Himlens Gud og Drot paa Jorden*	-	-	-	524	-	677	-	-	-
477	x	*Jeg vil din Priis udsjunge*	-	278	1	514	-	-	-	-	683
478	x	*Min Gud, det er nu atter Morgen*	-	-	-	518	-	678	-	-	-
479	-	*Nu oprandt Morgenstjerne skjær*	319/ 320	-	-	-	-	-	846	65	681
480	x	*Nu rinder Solen op*	-	-	-	521	477	680	72	58	690
481	x	*O Gud skee Lov til evig Tid*	-	280	-	515	-	-	843	52	684
482	x	*Rind nu op i Jesu Navn*	-	-	-	520	-	684	71	61	686
483	x	*Vaagn op, min Sjæl og Tunge*	-	-	3	523	-	683	-	-	-
484	x	*Vaagn op og slaa paa dine*	-	-	-	519	-	682	583	59	692
485	x	*Dagen viger og gaaer bort*	-	-	-	538	-	-	79	74	715
486	x	*Den lyse Dag forgangen er*	-	120	-	525	493	-	82	66	701
487	-	*Du, Christe, est den lyse Dag*	322/ 323	269	-	526	-	-	-	-	-
488	x	*Jesus, mit Liv*	-	-	-	-	-	-	-	-	728
489	x	*Nu hviler Mark og Enge*	-	-	20	531	-	696	81	67	703
490	x	*Nu velan, vær frisk tilmode*	-	279	-	529	-	693	84	68	702
491	-	*O du trefoldige Enighed*	323	252	-	528	-	-	-	-	-
492	x	*Han, som har hjulpet hidindtil*	-	-	-	-	-	-	829	32	28
493	x	*Hjælp, Jesu! hjælp, at jeg*	-	-	66	29	452	53	-	-	-
494	-	*Nu lader os fremtræde*	-	-	65	-	-	-	-	-	-
495	x	*O Gud, som Tiden vender*	-	-	-	-	-	55	53	38	666
496	x	*Træd frem, min Sjæl, paa Aarets*	-	-	-	-	615	54	51	41	668
497	x	*Vær velkommen, Herrens Aar*	-	-	-	-	-	-	837	-	664
498	x	*Et Aar vi atter see at sænke*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
499	x	*Guds Godhed vil vi prise*	-	75	62	25	-	59	52	36	667
500	x	*Kom, Hjerte, tag dit Regnebræt*	-	-	-	28	590	57	330	363	662
501	x	*Lidt kun det baader, at*	-	-	-	-	-	-	58	44	-
502	x	*Gak ud, min Sjæl, betragt med*	-	-	-	-	-	-	580	47	674
503	x	*Gud, du fra dine de herlige*	-	-	-	-	-	-	842	48	676
504	x	*Nu falmer Skoven trindt om*	-	-	-	-	-	-	63	50	677
505	x	*Alterlyset i Herrens Huus*	-	-	-	-	-	-	-	-	741
506	-	*Lyksalig er forvist den Mand*	197	276	-	510	-	660	-	-	-
507	x	*O Gud, du selv forenet har*	-	-	-	-	521	658	-	-	-

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
508	-	*O Ægtestand*	-	95	512	-		-	380	435	-
509	x	*Vi ønske vor Brudgom nu og Brud*	-	-	-	-	-	-	737	443	734
510	x	*O saligt Huus, hvor du har*	-	-	-	-	-	664	-	-	-
511	-	*O Herre Gud; jeg priser dig*	-	-	370	-	-	666	-	-	-
512	x	*For dig, o Herre, som Dage kun*	-	-	-	-	-	-	595	100	663
513	x	*Min Gud, jeg gammel er og graa*	260	-	-	-	-	-	99	97	513
514	x	*Verden, o Verden! hvi frister*	-	-	-	-	-	-	850	101	526
515	x	*For hvem skal jeg klage mit*	-	-	-	-	-	-	783	590	505
516	x	*Som tørstige Hjort monne skrige*	-	-	-	-	-	-	791	586	377
517	-	*Jeg hjertelig nu længes*	-	228	379	474	406	615	988	637	-
518	-	*Jeg ligger her i Vaande*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
519	x	*Med Fred og Fryd jeg farer hen*	333	117	-	42	-	-	870	-	117
520	x	*O Herre Jesus, mit Levneds Lys*	-	271	395	480	-	617	543	536	617
521	x	*Gaa nu hen og grav min Grav*	-	-	-	-	-	-	559	458	630
522	x	*Hans Legem vi begrave nu*	334	275	-	482	-	626	-	-	-
523	x	*Her mødes alle Veie*	-	-	-	-	612	-	388	452	635
524	x	*Hvo veed, hvor nær mig er min*	-	-	-	485	410	603	390/ 926	450	620
525	x	*Jeg lægges i Jorden i hvide*	344	-	-	-	-	-	263	635	-
526	x	*Med Sorgen og Klagen hold maade*	-	274	-	483	610	-	563	445	636
527	x	*Naar min Tunge ikke mere*	-	-	-	-	-	-	550	639	-
528	x	*Naar vi vort Øie lukke til*	347	-	-	-	-	-	565	448	619
529	x	*Nu har jeg vunden*	-	-	-	-	-	-	560	642	629
530	x	*Nu ledet er min Lille*	-	-	-	-	-	-	928	455	634
531	-	*Det Billed, Øvrigheden bær*	-	-	-	507	-	645	-	-	-
532	-	*Forleen os Freden naadelig*	255	-	413	543	-	-	-	-	-
533	-	*Hver Mand skal tage vel i Agt*	-	-	365	506	-	644	-	-	-
534	-	*Kongen glæde sig i dig*	-	-	-	-	-	647	-	-	-
535	-	*Herre, jeg kommer for dig at*	-	-	-	-	-	655	-	-	-
536	-	*O Jesu, Præst i Evighed*	-	174	-	508	-	651	175/ 929	429	293
537	x	*Op, Zions Væg'tre! sover ei*	-	-	-	509	-	652	-	-	-
538	-	*Min Stand, det er en Bondes*	-	-	-	-	-	-	164	151	-
539	x	*O Herre Gud, din Sol saa skjøn*	266	234	-	548	-	-	-	-	-
540	-	*Herre Gud, vi var i Nød*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
541	-	*I Jesu Navn fra Hjemmets Favn*	-	-	-	-	-	-	118	-	-
542	x	*Trillende Vover og fraadende*	-	-	-	-	-	-	120	-	-
543	-	*Afvend fra os, o Herre mild*	-	-	-	550	-	703	-	-	-
544	x	*Naar vi i største Nød mon stade*	266	100	339	545	67	702	428/ 943	522	564
545	-	*O fromme og trofaste Gud*	-	272	-	549	-	704	-	-	-
546	-	*Alle Mennesker i Live*	-	-	408	489	-	636	-	-	-
547	x	*Allevegne, hvor jeg vanker*	-	-	-	-	-	413	542	641	503
548	x	*At sige Verden ret Farvel*	-	-	-	-	-	-	545	630	609
549	x	*Den nærmer sig, den Time*	-	-	-	-	-	-	806	621	621
550	x	*I denne Verdens Sorger sænkt*	-	-	-	-	-	-	809	538	468
551	x	*Jeg lever - og veed hvorlænge*	-	-	-	-	-	-	810	649	627
552	x	*Jesus er mit Haab, min Trøst*	-	-	-	486	171	620	-	-	-
553	x	*Kom Menneske! og see paa mig*	-	-	384	484	-	606	-	-	-
554	x	*Midt i Livet ere vi*	-	-	383	-	-	-	-	-	442
555	x	*Min Død er mig til Gode*	-	-	-	-	-	622	807	643	628
556	-	*Min Herre Christ, sand Gud og*	335	41	381	472	412	607	984	629	611
557	x	*Mit Lys i Mørke, Jesu sød*	-	-	-	-	-	-	968	554	-
558	-	*Naar jeg betænker Tid og*	-	246	-	475	609	618	566	631	626

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
559	x	*Naar skal da min Tid faae Ende*	–	–	–	503	–	–	554	640	–
560	x	*Naar Tid og Time er for Haand*	336	169	378	473	–	616	548	636	618
561	x	*Nu Gud skee Lov, at Stunden*	–	–	–	–	–	621	561	454	522
562	x	*O Gud skee Lov! det hjemad gaaer*	–	–	–	–	–	651	778	–	652
563	x	*Dagen kommer med Guds Vrede*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
564	x	*Det er forvist paa Tiden snart*	–	266	–	496	–	640	258	275	–
565	x	*Eia, min Sjæl ret inderlig*	–	113	–	498	–	–	553	638	651
566	x	*I Verden er ei Nød så stor*	–	–	–	–	611	593	257	269	231
567	x	*Luk Øine op, o Christenhed*	–	44	–	495	–	639	255	272	230
568	x	*Mit Hjerte ret sig fryder*	–	–	–	–	–	–	570/ 992	632	656
569	x	*O Evighed, du Tordenrøst*	–	–	406	–	–	–	–	–	–
570	x	*Reis op dit Hoved, al Christenhed*	–	–	–	–	–	–	256	268	229
571	x	*Tænk, naar engang den Taage er*	–	–	–	–	–	–	811	650	653
572	x	*Vaagner op! Basunen gjalder*	–	–	–	–	–	–	990	273	232
573	x	*Vaagner op! en Stemme byder*	–	–	–	–	–	–	261	273	232
574	x	*Denne er Dagen, som Herren har*	–	–	–	–	–	–	724	404	368
575	x	*Guds Menighed, syng*	–	–	–	–	–	–	361	411	1
576	x	*Hyggelig, rolig*	–	–	–	–	–	–	725	403	378
577	x	*Jeg veed et lille Himmerig*	–	–	–	–	–	–	285	421	281
578	x	*Brødre og Søstre, vi skilles*	–	–	–	–	–	–	728	668	392
579	x	*Herrens Venner ingensinde*	–	–	–	–	–	–	729	460	631
580	x	*Saa vil vi nu sige hverandre*	–	–	–	–	–	–	267	426	393
581	x	*Blomstre som en Rosengaard*	–	–	–	–	–	–	601	113	60
582	x	*De hellig tre Konger saa*	–	–	–	39	–	–	150	158	115
583	x	*Juleaften, du er skjøn*	–	–	–	–	–	–	602	660	–
584	x	*Julen har bragt velsignet Bud*	–	–	–	–	–	–	163	145	109
585	x	*Kimer, I Klokker*	–	–	–	–	–	–	606	123	82
586	x	*Med liflig Jubelklang*	15/6	149	56	48	–	–	–	–	95
587	x	*Velkommen, hellige Julefest*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
588	x	*Velkommen igjen, Guds Engle*	–	–	–	–	–	–	146	144	81
589	x	*Paaskemorgen slukker Sorgen*	–	–	–	–	–	–	650	–	200
590	x	*I al sin Glands nu straaler*	–	–	–	–	–	–	684	295	247
591	x	*Helgen her og Helgen hisset*	–	–	–	–	–	–	690	319	660
592	x	*Alt staaer i Guds Faderhaand*	–	–	–	–	–	–	572	416	333
593	x	*Deilig er Jorden*	–	–	–	–	–	–	516	146	111
594	x	*Den store Mester kommer*	–	–	–	–	–	–	751	663	544
595	x	*Det er saa yndigt at følges ad*	–	–	–	–	–	–	694	675	342
596	x	*En Vei eller anden, vor Herre*	–	–	–	–	–	–	–	–	20
597	x	*Fortæl det gamle Budskab*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
598	x	*Frelseren er mig en Hyrde god*	–	–	–	–	–	–	776	548	498
599	x	*Jeg er Fremmed, jeg er Pilgrim*	–	–	–	–	–	–	–	–	646
600	x	*Kjærlighed fra Gud*	–	–	–	–	–	–	803	662	740
601	x	*Lad os ile*	–	–	–	–	–	–	–	–	647
602	x	*Op dog, Zion, seer du ei*	–	–	–	–	–	–	757	189	339
603	x	*Saa tag mig da ved Haanden*	–	–	–	–	–	–	–	–	543
604	x	*Store Gud, vi love dig*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
605	x	*Til Himlene rækker din*	–	–	–	–	–	–	15	6	26
606	x	*Morgenstund har Guld i Mund*	–	–	–	–	–	–	585	63	698
607	x	*Nu titte til hinanden*	–	–	–	–	–	–	57	658	697
608	x	*Nu vaagne alle Guds Fugle smaa*	–	–	–	–	–	–	77	657	695
609	x	*Bliv hos os, naar Dagen hælder*	–	–	–	–	–	–	–	–	720
610	x	*Dagen gaaer med raske Fjed*	–	–	–	–	–	–	87	659	718
611	x	*Jeg er træt og gaaer til Ro*	–	–	–	–	–	–	590	77	717

N	(SS)	TITEL	TH	K	Æ	P	E	MB	R	KH	D
612	x	*Lyksalig, lyksalig hver Sjæl*	-	-	-	-	-	-	592	673	723
613	x	*Sig Maanen langsomt hæver*	-	-	-	-	-	-	83	75	716
614	x	*Nu Blomstertiden kommer*	-	-	-	-	-	-	59/ 841	46	671
615	x	*Dybt hælder Aaret i sin Gang*	-	-	-	-	-	-	67	49	679
616	x	*Det er saa yndigt at følges ad*	-	-	-	-	-	-	733	439	738
617	x	*Jert Huus skal I bygge*	-	-	-	-	-	-	-	441	739
618	x	*Sov nu, mit Barn, saa sødelig*	-	-	-	-	-	-	95	94	731
619	x	*Sov sødt, Barnlille*	-	-	-	-	-	-	594	95	488
620	x	*Her vil ties, her vil bies*	-	-	-	-	-	-	515	598	642
621	x	*Lær mig, o Skov, at visne glad*	-	-	-	-	586	-	546	459	632
622	x	*Som Dug paa slagne Enge*	-	-	-	-	-	-	805	447	624
623	x	*Den store hvide Flok vi see*	-	-	-	-	-	-	569	624	661
624	x	*Om Himmerigs Rige vi tales ved*	369	111	-	500	-	-	812	626	658

EN "UKENDT" KINGOSALMEBOG FRA HERNING.

AF CARSTEN BACH-NIELSEN

Efter at have boet i Herning gennem en årrække står jeg nu som ejer af to salmesamlinger, der har undsluppet optagelse i Dansk Bogfortegnelse, ligesom de ikke findes indgået på noget dansk national- eller forskningsbibliotek. I bibliografisk forstand er disse bøger altså ukendte - og dermed er årsagen til at underkaste dem en nøjere undersøgelse givet.

Det er ikke meget gamle bøger, der er tale om. De er trykt i 1938 og 1977. Deres omslagstitler er hhv. "Kingos Sjungekor" og "Sjungekor af Kingo", men deres titelblade afslører dem som moderne optryk af P.A. Fengers "Salmer og aandelige Sange af Thomas Kingo", 2. udg. 1845. Bøgerne er produceret med moderne latinsk sats.

Det ældste eksemplar - med omslag af gråt pap - er trykt hos Adolf Larsens Bogtrykkeri i Herning 1938 (1). Det nyeste, der er et fotografisk optryk af førnævnte bog, foreligger i rød kunstlæderindbinding og er trykt 1977 hos Grafisk Centrum i Herning. Begge bøger har 316 sider, altså betydeligt færre end Fengers oprindelige 1845-udgaven 513 sider.

Det afsløres hurtigt ved en gennemgang af bøgernes register, at der ikke er tale om fuldstændige optryk af Fengers Kingoudgave. Der er nemlig kun medtaget de salmer, der ikke i forvejen findes i Kingos Salmebog (K). I virkeligheden står vi altså med en art til-

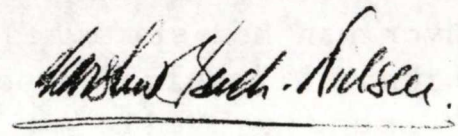

Salmer

og

aandelige Sange

af

Thomas Kingo,

samlede og udgivne

af

P. A. Fenger,

Sognepræst til Slots-Bjergbye og Sludstrup Menigheder i Sjællands Stift.

Anden Udgave.

1845.

Trykt i Adolf Larsens Bogtrykkeri, Herning.

1938.

læg, et Kingosupplement til K, således at man med K og den modificerede Fengerudgave har adgang til samtlige salmer i Sjungekorene og Vinterparten.

At den Kingoske salmebog i forrige århundrede fortsatte med at leve sit skjulte liv i mange egne af landet, er velkendt og nogenlunde veloplyst. Flere udgaver af K i 1800-tallet og særligt de mange tillæg til den vidner om dens brug og udbredelse langt ud over Jylland og Norge. K trykkes helt ind i vort århundrede i Horsens 1902, 1912, 1930 og i Herning 1915 og 1924. Så længe valget stod mellem Evangelisk-Christelig Salmebog (E) og K, havde K de bedste muligheder for at overleve. Først da den fik kvalificeret konkurrence af Konventssalmebogen i 1850'erne, gled den ud de fleste steder, hvor den hidtil havde holdt sig (2). K blev et middel i lægmandsoprøret mod den etablerede kirke, og kirkehistorien er fuld af beretninger om disse salmebogsstridigheder (3), men tre steder eller miljøer, hvor man med stædighed holdt fast ved den gamle salmebog, er blandt frimenighederne på Mors, hos de stærke jyder mellem Horsens og Vejle og hos dømmerne eller de højhellige i Vestjylland mellem Herning og Holstebro (4).

Det optryk af Fengers Kingoudgave, som fremlægges her, må antages at høre hjemme i det sidstnævnte samfund, af hvilket der stadig findes medlemmer i landsbyen Tjørring nordvest for Herning og hos hvem K stadig antages som eneste gyldige salmebog.

Dømmersamfundets historie er udforsket og oplyst i den udstrækning det lader sig gøre at trænge ind i et meget lukket religiøst miljø (5), hvorfor et kort rids må være tilstrækkeligt her.

Salmer

og

aandelige Sange

af

Thomas Kingo,

samlede og udgivne

af

P. A. Fenger,

Sognepræst til Slots-Bjergbye og Sludstrup Menigheder i Sjællands Stift.

Anden Udgave.

1845.

Trykt hos Grafisk Centrum
1977

Dømmerbevægelsen er den mest radikale gren af de vestjyske

vækkelser, hvoraf den udskiltes i begyndelsen af 1850'erne. Dens brud med kirken fuldbyrdedes i 1857. Bevægelsen er i et vist omfang resultatet af mødet med grundtvigianismen, hvorom Anders Stubkjær skriver i sine erindringer: "Peder Larsen Dons vilde, vi skulde gøre Bekendtskab med Grundtvigs Salmer og komme til at se lidt lysere paa Tingene. I Stedet for, at vi plejede at synge Brorsons lange Salmer, vilde han med Magt synge den Salme ind i os, saa den aldrig mere skulde komme ud igen: "Dejlig er Jorden". Jeg mindes ikke, at der blev holdt noget Møde paa denne hans lange Rejse, uden at denne Salme jo blev sunget". Dens syn på verden var ganske forskelligt fra Brorsons - "Men nu kommer Rummelen. Han vilde ogsaa, at vi skulde se lidt lysere paa Hedningerne, som ikke havde hørt Evangeliet her, og i den Anledning citerede han to Vers af en Salme af Grundtvig om Kristi Nedfart til de dødes Rige (I Kvæld blev der banket paa Helvedes Port)... Nu var der Allarm blandt de hellige alle Vegne i Jylland, og nu kom vi til at tænke paa, hvad Paulus havde skrevet Ap. Gern. 20,29-30: "Jeg ved, at der efter min Bortgang skal komme svare Ulve ind blandt eder, som ikke vilde spare Hjorden. Og af eders egen Midte skal der opstaa Mænd, som skulde tale forvendte Ting for at drage Disciplene efter sig" (6). Den grundtvigske tanke om betydningen af Kristi forkyndelse for hedningene i dødsriget var skræmmende, idet den sås som en forringelse - enten af omvendelsen og bodskampen eller af selve dåben. Dømmerne, de højhellige, samlede sig om dåben som det eneste gyldige, objektive middel til modtagelse af Guds nåde. Alle, der var udøbte, fødte døde børn eller hvis børn døde før dåben, var djævleyngel og fordømmelsesværdige. En radikal gennemførelse af dette dåbssyn måtte medføre en forkastelse af konfirmationen. "Guds Majestæt vanhelliges da paa skændigste Maade ved denne Handling, der tillige krænker den hellige Daab, derved at den forudsætter en Svaghed, Fejl eller Mangel ved denne" (7). Indførelsen af konfirmationen 1736 bliver derved på flere områder et skelsår for dømmerne. Dette ses bl.a. i deres vurdering af salme- og opbyggelseslitteratur.

Om dømmernes hymnologiske tradition skriver Jens Sønderup: "Som før nævnt blev efterhånden alle andre salmer end Kingos og nogle enkelte andre gamle fra før konfirmationens indførelse erklæret for at være "falske". Interessant er det, at man sådan trak en linie ved konfirmationens indførelse og lod alle gejstlige efter den tid være enten vantro eller kættere, medens de, der levede før, godt kunne være salige.

Nu var det jo "desværre" således, at ikke alle salmer i den såkaldte "Kingos salmebog" var forfattet af Kingo, men det blev man først på et langt senere tidspunkt gjort opmærksom på, og så har man da ganske simpelt benægtet, at det kunne være tilfældet; thi det var netop nogle af disse salmer, der blev mest benyttet, således de dejlige strofer af Brorson: "Naar hjertet sidder mest beklemt, da bliver glædens harpe stemt, at den kan bedre klinge". Derfor nægter man pure at anerkende disse salmer som værende af andre end Kingo; thi hvad der er skrevet af en vantro, er falsk, selv om det er aldrig så kønt. Forøvrigt er grunden til, at man holder på de gamle salmer, ikke, at de er gamle, men fordi der, efter deres mening, kun har levet "vantro" salmedigtere siden Kingos dage..." (8).

Essensen i Sønderups oplysninger er korrekt, men m.h.t. brugen af Brorson er der tale om en misforståelse af kilderne, i dette tilfælde Gøtzsche. Denne oplyser nemlig om den udbredte brug af "Brorsons salmebog" i Vestjylland, men det er ikke blandt dømmerne (9). Blandt de lavhellige fandtes ikke den fordømmelse af bøger, som kan iagttages hos de højhellige, der netop forbandede "Brorsons salmebog", Arndts Sande Kristendom, Bunyan m.fl. (10.

Den salmebog, der af dømmerne er benyttet ved forsamlingerne, er "den tynde salmebog" og den er "ren" ifølge den af dømmerne opstillede kanoniske kronologi. Den er indgående undersøgt af J.C. Brandt i Dansk Kirketidende, 1869, nr. 38. Bogen hedder "Nogle udvalgte Psalmer og aandelige Sange af nogle af vore i Christo hensovede Troesbrødre". I forordet hedder det: "Der har engang været en gylden Tid her i vort lille Land Danmark, da Guds Ord og Troen, hvori Vorherre Christus bor, har styret og boet i Menneskenes Sjæle, da her var sande troende Konger: Frederik den Første, Christian den Tredie og Frederik den Anden, samt mange andre store Mænd i verdslige Embeder og i gejstlig Stand, Biskopper, Præster og Lærere, hvoraf Doctor Kingo har været den sidste Biskop, der har haft den sande Tro og den Helligaand, hvorved han har fremsat Guds rene Sandhed i Psalmevers og Rim, som vi endnu Gud være lovet have. Siden Kingo have vi ikke nogen sand gudelig Skrift af nogen, men kort efter Kingo er fremkommet de fordømmelige Papister, Sofister og Kættere, som have betraadt Embederne, hvoriblandt var Pontoppidan, Brokmand, Hersløv, Møller og Brorson, som Sofisterne endnu tilbede som Gud; og hvem kan fremsætte eller opregne alle de falske Biskopper, Præster og Lærere, som siden denne Tid have været og

er endnu i vore Dage, som ere mod den sidste Verdens Ende." (11).

Brandt påviser, at der er tale om et optryk af udvalgte salmer fra Laurentz Benedikts udgave af Thomissøns salmebog fra 1586 - hvilket forøvrigt forklarer antallet af fromme konger! P. Severinsen mener, at der er tale om et optryk af en ældre opbyggelsesbog. Hvilken kan ikke bestemmes. To af numrene findes ikke hos Thomissøn (12).

C.J. Brandt latterliggør dømmerne og hoverer over deres uvidenhed og inkonsekvens i valg af salmebog. Han undrer sig over, at vækkelsen ikke som andre vækkelser bruger Brorsons salmer, "Men jeg skal ikke paatage mig at forklare Grunden, saameget mindre som den hele Psalmebog der er udgivet er en Modsigelse af deres egen Grundsætning, at blive ved Dr. Kingos rene sandhed, da det, man har optrykt, netop er den Del af H. Thomissøns Bog, som Dr. Kingo forkastede eller dog ansaa for ufrugtbar. Havde man endda optrykt Kingos egne Psalmer, som ikke kom i Kirkepsalmebogen, havde der dog været lidt Mening i Galskaben" (13).

Brandts sidste sætning er vigtig, for hvad ville en sådan udgivelse være andet end det produkt, vi nu kender fra 1938: en samling af de salmer, der ikke kom med i kirkesalmebogen af Kingo.

Nu gælder det til gengæld om at være varsom. Man kan ikke umiddelbart slutte sig til, at årsagen til at udgive et Kingotillæg til K - udfra Fengers udgave - er foranlediget af C.J. Brandts udfald. Endvidere kan det ikke siges, om der har foreligget tidligere oplag af dette tillæg forud for den udgave, vi nu kender fra 1938 (14). Endelig er det jo ikke sikkert, at det er dømmerne, der står bag udgivelsen.

At Fengers udgave - endda førsteudgaven fra 1827 - har været benyttet i dømmerkredse, er bevidnet med mundtlige udsagn (15) og dertil af Gøtzsche i 1. udgaven af hans bog om vækkelsen, hvori det hedder: "Og dernæst var Kingos Salmebog dem kær; de havde den i Fengers Udgave. "Den bedste Salmebog, der er til", sagde en gammel Mand engang om den; han har længe været udenfor deres Samfund og benytter Kirkens salmebøger". Påfaldende nok retter Gøtzsche dette citat i sin 2. udgave, hvor oplysningen om "Fengers Udgave" udgår (16). Har Gøtzsche fået nye informationer mellem 1914 og 1925 - eller har han tænkt, det ikke kunne passe, at man benyttede en grundtvigsk udgivelse i dette klart anti-grundtvigske miljø? Det får vi nok aldrig at vide,

men et paradoks ligner det.

Det er forståeligt at man på et tidspunkt henved 100 år efter sidste udgave af Fengers Kingoudgave var kommet, måtte foretage et optryk. Bøgerne må simpelt hen være slidt itu. Fengers udgave var endnu i 1938 den eneste samlede udgave af Kingosalmer. Hverken Hammerich og Rodes udgave fra 1856, Diakonissestiftelsens fra 1893 eller Sibbernsens fra 1931 aftrykte andet end Sjungekorene, hvilket jo ikke var tilstrækkeligt. Alle disse forhold er forståelige, men et andet er ganske uforståeligt, nemlig hvorfor man lader den optrykke med P.A. Fengers forord?

Fengers udgave af 1827 havde en udtrykkelig dedikation til N.F.S. Grundtvig og hans forord rummer håbet om, at denne udgaves versioner kunne danne baggrund for en optagelse i en ny kirkesalmebog. Da Grundtvig anmelder den i 1828, viser det sig, at han ikke er enig med Fenger i dennes konserverende holdning til arven fra Kingo. Skal Kingo genoptages i en ny kirkesalmebog, må det blive i en anden form end originalernes. Dette er da også blevet Fengers synspunkt i fortalen til 1845-udgaven. 1845-udgaven har ingen dedikation til Grundtvig, men læst på rette måde er fortalen en lang tribut til Grundtvig og hans synspunkt på værdien af Kingo: "...derom er saagodtsom alle Kyndige enige, at der er ikke faa af de gamle Salmer, som, for nu at optages til Kirke-brug, ej alene behøver her og der en ændrende Haand, men ogsaa at nogle, hvori Malmen er ægte, behøver at omstøbes, naar de paany skal tages i Kirke-Brug" (17) og "Nu lever en Digter, hvis Aand er nær beslægtet med Kingos og uden sammenligning den største Salmedigter, Danmark har haft, i al fald siden Kingo; og man skulle da ikke forstaa, at <u>han</u> er Manden til at tilvejebringe en ny Salmebog, der kan gavne og glæde Nutid og Eftertid..." (18).

Det er svært ikke i dette stykke at følge J.C. Brandts hoverende tone. Der synes nemlig ikke at være nogensomhelst kritisk linie i dømmernes hymnologiske udgivelser. Hvis man anser Kingos originalversioner af salmerne for kanoniske, kan man da ikke udgive dem i en af sine modstanderes udgave med et forord, der klart lægger op til, at disse versioner burde gendigtes af den værste fjendes guru. Det er meget sært.

Dette paradoks synes ikke at være blevet bevidst i perioden mellem 1938 og 1977, da det fotografiske optryk af 1938-udgaven også medtager Fengers fortale med hyldesten til Hoved-Skjalden (Grundtvig) og den pudsige oplysning om, at korrekturen er udført af Fengers svoger, C.J. Brandt - der netop i 1869 skulle

levere sin omtalte hvasse kritik af dømmernes forhold til salmehistorien (19). Men sådan er der så meget...

Noter

1. Ved forespørgsel på Lokalhistorisk Arkiv i Herning er det blevet mig oplyst, at Adolf Larsen i hvert fald ikke har trykt bogen af religiøse eller idealistiske årsager. Denne bogtrykker gjorde intet, som han ikke fik betaling for. Jeg har i "Kingo mellem teologer og litterater" i Præsteforeningens Blad 1988/33, p. 682 berørt denne udgivelse.

2. H. Grüner-Nielsen: Degnesang ("Kingotoner") i Herning-egnen i 1860'erne i Festskrift til Museumsforstander H.P. Hansen, Herning. Aarhus og København 1949, p. 247-8 meddeler en række steder i Danmark, hvor K har været brugt indtil nyeste tid. Et eksempel på Konventssalmebogens fortrængning af K findes i Louis Blaufenfeldt: Provst J. Vahl. Et Liv i Arbejde. Kbhn. 1918, p. 74-5.

3. Se A. Pontoppidan Thyssen: Vækkelsernes frembrud i Danmark. Vol. 5, p. 216-17 og andre steder i samme værk. Desuden gode oplysninger om Midt- og Vestjylland i J. Gøtzsche: Livsrørelser. Kbhn. 1924, p. 29-30.

4. A. Malling: Dansk Salmehistorie. Vol. 8, Kbhn. 1978, 224-5.

5. J. Gøtzsche: Træk af en jysk Vækkelses Historie i det nittende Aarhundrede. 1. udg. Kbhn. 1914. 2. udg. 1925. Jens Sønderup: En religiøs vækkelse og dens udvikling gennem et århundrede. Herning 1970.

6. A. Stubkjær: Nogle Oplevelser. Kbhn. 1921, p. 107-9. Se også H. Larsen: Krist og Satan. Kbhn. 1903, p. 5-13.

7. Gøtzsche 1925, p. 48.

8. Sønderup, p. 33.

9. Gøtzsche: Livsrørelser, p. 30. Om "Brorsons Salmebog" se Niels Møller: Salmesang fra Ribe Stift i Ribe Bispesæde 948-1948. Kbhn. 1948, p. 235-6. Om dens brug i Vestjylland se Jens Abildtrup: Jens Maarbjerg og Ellen Marie. En skildring fra de gudelige Forsamlingers Tid. Kbhn. 1928, p. 25 ff.

10. Gøtzsche 1925, p. 91

11. C.J. Brandt: "Dømmerne", et kirkeligt Parti i Vestjylland. Dansk Kirketidende 1869/38, sp. 594-5.

12. Gøtzsche 1925, p. 92-3, note 1.

13. C.J. Brandt: Op. cit. sp. 597-8.

14. Stilistisk bedømt må 1938-udgaven være original. Satsen er typisk for 1930'ernes bogstil. Der er nok ikke tale om et optryk af en tidligere sat udgave.

15. Valgmenighedspræst Poul Bredsdorff, Herning, der besidder

en betragtelig salmebogssamling, har to eksemplarer af Fengers Kingoudgave. Det ene - en 1827-udgave - vides med bestemthed at stamme fra et dømmerhjem i Tjørring.

16. Se Gøtzsche 1914, p. 152 og Gøtzsche 1925, p. 92.

17. Salmer og aandelige Sange af Thomas Kingo, samlede og udgivne af P.A. Fenger. 2. Udg. 1845, Herning 1938, p. VIII.

18. Ibid. p. X. Fengers fortaler og Grundtvigs anmeldelse er behandlet i Carsten Bach-Nielsen, Kingo mellem teologer og litterater. Se note 1, p. 680-2. Fenger udgav iøvrigt selv en række af Kingos morgen- og aftensange med henblik på brug ved huslig andagt: Morgen- og Aftensange samlede og udgivne af P.A. Fenger, Kbhn. 1858. Denne samling rummer dog også Vægterversene samt salmer af Grundtvig, Ingemann og Brorson.

19. Forespørgsel på bogtrykkeriet Grafisk Centrum i Herning har ikke givet noget frugtbart resultat. Såvel den nuværende direktør som den tidligere driftsleder husker bogen, men har glemt, hvem der bestilte arbejdet. Hverken 1938- eller 1977-udgaven findes på Herning Museum, men et eksemplar (1938) findes i Poul Bredsdorffs salmebogssamling.
Enhver yderligere oplysning om disse bøger modtages med glæde af denne artikels forfatter.

Illustration: Egil Torin Næsheim. Fra Egil Hovland: "Måne og sol".

ANMELDELSER

Inger Selander: Jordiskt fosterland, himmelskt hemland eller socialistisk paradis. Folkrörelsernas nytextningar till nationalsångsmelodier. Vetenskapssocieteten i Lund. Årsbok 1986 (udg. 1988) s. 93-164.

På baggrund af den registrering af de folkelige bevægelsers sang i Sverige, der er omtalt i beretningen om det hymnologiske symposium på Magleås 20.-22. marts 1988, har Inger Selander i Vetenskapssocieteten i Lund's årbog 1986 offentliggjort en delstudie, der tager sangenes intertekstualitetsproblemer op. Ud fra Michail Bakhtins og Julia Kristevas bestemmelse af intertekstualitetsbegrebet og inspireret ikke mindst af forskere som R. Lachmann og L. Jenny foretager Inger Selander en analyse af de tre folkebevægelsers: de religiøse vækkelsers, afholdsbevægelsens og arbejderbevægelsens brug af fire kendte fædrelandssange som positiv eller negativ associationsbaggrund for sange opstået indenfor de pågældende bevægelser. Inger Selander åbner med sin velskrevne og veldisponerede afhandling op for et stort og spændende forskningsområde, og man noterer med tilfredshed, at de nu foreliggende analyser kun er begyndelsen til en større, samlet fremstilling af emnet. Takket være den moderne elektroniske data-registrering og -behandling er det nu muligt at registrere, overskue og analytisk behandle langt større sammenhænge end tidligere. Herved åbner der sig nye, spændende synsvinkler og fremkommer der overraskende resultater. Inger Selander påviser i det nærværende arbejde, hvordan de tre folkelige bevægelser reagerede både ens og forskelligt på den samme inspiration, ligesom hun gør rede for den indbyrdes reaktion mellem bevægelserne, både på det tekstlige og det melodimæssige plan. Det, der slår én ved gennemlæsningen af Inger Selanders afhandling, er den sammenhæng der viser sig at være mellem bevægelserne indbyrdes og mellem dem og det omgivende samfund. Det fremgår af Inger Selanders analyser af intertekstualitetsforholdet mellem de frie fædrelandssange og de tre bevægelsers med- og moddigtninger i forhold til dem, at de religiøse bevægelsers sange i overraskende høj grad er primære i forhold til de to andre bevægelsers, ikke alene er de skrevet med større stilistisk formåen, de er også i vid udstrækning det positive eller negative udgangspunkt for med- eller moddigtning i de to andre bevægelser. Selvom Inger Selanders afhandling ikke har et direkte hymnologisk sigte, har den alene ved denne påvisning stor hymnologisk interesse, - også ved i det hele taget at min-

de om, hvor vigtigt intertekstualitetsproblematikken er i en hymnologisk sammenhæng, - og dermed hvor påtrængende det er at få salmerne og den åndelige sang EDB-registreret. En sådan registrering vil, sådan som Inger Selanders afhandling viser, åbne hidtil uanede perspektiver. Også derfor er afhandlingen væsentlig, ikke alene i svensk, men også i nordisk og international sammenhæng.

Peter Balslev-Clausen

Henning Blauenfeldt: Se, himlen er åben. 55 salmer og sange med 31 originalmelodier. Eget forlag (Præstegaardsvej 2, 5750 Ringe), Ringe 1987. 81 s. Noder. kr. 90,00 (incl. moms) + forsendelse. ISBN 87-982728-1-0.

Med Se, himlen er åben foreligger der et repræsentativt udvalg af Henning Blauenfeldts salmedigtning. Der er tale om en gennemarbejdet udgivelse, der ikke alene emnemæssigt spænder vidt, men som også takket være en lang række nykompositioner vil kunne bruges umiddelbart.

Samlingen er inddelt efter temaer, til dels svarende til Den danske Salmebogs. Først kommer salmer om "Skaberne og skabningen", derefter "I Kristus", "Advent og jul" og "Påsketid". De følgende afsnit handler om "Kirkeårets søndage" - med salmer til en række søndagsevangelier - "Dåb, altergang og begravelse" og "Konfirmation", og samlingen slutter med en afdeling sange til "Dags og års tider".

Det er et hovedsigte med Se, himlen er åben, at alle tekster skal kunne bruges til fællessang. Derfor er alle tekster enten forsynet med melodihenvisninger til allerede foreliggende melodier (de fleste er fra Den danske Koralbog) eller med nykomponerede melodier i 3-4 stemmig sats. Der er i virkeligheden tale om et imponerende opbud af komponister: Arne Berg, Bent Mortensen, Lars Hansen, Sven Erik Werner, Jens Blauenfeldt, Trond Kverno, Peter Møller og Kirsten Wind Retoft. De fleste nye melodier, ialt 15, skyldes Helmer Nørgaard. Nodetegningen, der bogen igennem fremtræder klart og tydeligt er foretaget af Kirsten Wind Retoft.

Bedst er Henning Blauenfeldt, hvor han som i "Med Jesus som døde" kombinerer en stram stil med et afmålt bibelsk billedsprog. Hver af de 6 korte strofer er samlet om en klart formuleret tanke og indgår med de øvrige strofer i et klart kompone-

ret hele. Som eksempel kan nævnes strofe 4:

Fra Gud har vi livet,
som ikke forgår.
Med Jesus er givet
hvad evigt består.

De fleste af Henning Blauenfeldts tekster er anlagt som lyriske tankedigte, der samler sig om et tema hentet fra Bibelen, det kristne liv og den kristne tankeverden eller menneskelivet. Et eksempel på, hvordan det er lykkedes for Henning Blauenfeldt at skrive salmer udfra disse forudsætninger, er "Jeg vågnede imorges til min sorg", der ligesom "Med Jesus som døde" er taget fra afsnittet "Påsketid". Henning Blauenfeldt giver her en psykologisk-eksistentiel skildring af en dybt personlig påske-opstandelsesoplevelse.

Selv - eller måske netop - her, hvor kombinationen af stil og indhold lykkes for Henning Blauenfeldt, er det imidlertid et spørgsmål, om det er salmer, d.v.s. tekster, der dels åbner sig mod, dels formår at bære menighedens kollektive oplevelse af og udtryk for sit fællesskab i og med Jesus Kristus. De fleste af Henning Blauenfeldts salmer er lyriske tekster, der balancerer mellem det banale og det fortænkte, hvortil kommer, at mange formuleringer bliver anstrengt uvedkommende i deres forsøg på originalitet. Et godt eksempel, også fra afsnittet "Påsketid", er "Jeg ser dig med museumstunge øjne":

Jer ser dig med museumstunge øjne
her i vort rum, i lige mål fortøjne,
du til det liv, som lever af at størkne,
jeg i min gamle skik,
mit sultne baggårdsblik
og solformørkne.

Også i tekster, der går ud over det personligt-meditative udtryk, spænder Henning Blauenfeldts lyriske stil ben for hans ønske om at formidle sit budskab, sådan at det åbner sig mod tilhøreren/brugeren. Et eksempel er "Jeg ser dig, som var du vor rovdrevne jord", hvor bekendelsen til den lidende Kristus kædes sammen med en socialrealisme og en kulturkritik, der kvæles i sin egen anstrengte originalitet, - samtidig med at digtets personligt-lyriske tone, der trods alt giver det uomtvistelige poetiske kvaliteter, hindrer det i at være menighedens kollektive udtryk.

Også i evangeliesalmerne i afsnittet "Kirkeårets søndage" er den lyriske stil et problem for Henning Blauenfeldt. I "Mørke over Jeriko" om Jesu helbredelse af den blinde tigger ved Jeri-

ko (Fastelavnssøndag) slører stilen den dramatiske fortælling og er lige ved at gøre den uvedkommende, og det samme er tilfældet i "Velkommen Du som kommer" til 19. søndag efter Trinitatis (2. tekstrække, Johs. 1,35-51), en af de bedste salmetekster i samlingen.

Er den lyriske grundtone og ønsket om sproglig, udtryksmæssig originalitet et problem for Henning Blauenfeldt som salmedigter, er de hans styrke som egentlig lyrisk digter. Som sådan møder man ham i de dags- og årstidssange, der afslutter samlingen. Her passer form og indhold sammen i modsætning til salmerne, hvor det individuelle udtryk modsiger den kollektive form. Ord, stil, og indhold når her hinanden i et personligt lyrisk udtryk, der forløser dé digteriske intentioner, der forblev uforløste i de fleste af salmerne. Det er som om Henning Blauenfeldt først i dags- og årstidssangene finder ind til sig selv. Her findes den ukunstlede blanding af humor og alvor, der ville have gjort salmerne til det, de burde have været: en afklaret individuel indsigt, der netop som sådan er i stand til at åbne sig for og være bærer af et kollektivt udtryk, - eller som Henning Blauenfeldt selv siger det i "Modningstunge svajer vore sommertræer" (str. 2):

> Fuglelet er himlen, åbner krop og sans.
> Dag får svalevidde, natten solmæt glans.
> Vandreskyer følger blæstens indfaldsveje,
> skabt i frie skift;
> sommerkloden bølger i sin banes leje
> mellem lyst og drift.
>
> Peter Balslev-Clausen

Egil Hovland: Måne og sol 1965 - 1985 . 95 melodier til salmer og kirkeviser med satser for orgel/klaver med illustrasjoner av Egil Torin Næsheim.
Norsk Musikforlag. 1985. Oslo. 199 s. Ill. noder.
ISBN 82-7093-040-7 (N.M.O. 9679)

Egil Hovland har i Måne og sol samlet næsten 100 melodier fra de 20 år 1965-1985, de fleste til norske og svenske tekster. Ikke mindst samarbejdet med Britt G. Hallqvist er fyldigt dokumenteret med en lang række melodier fra hele perioden. Selvom melodierne først og fremmest er komponeret til norske og svenske tekster, er også et par danske tekster kommet med: "Du fylder mig med glæde" af Holger Lissner og "Guds Søn har været

her, og han var mand" af K.L. Aastrup. Egil Hovlands nordiske sammenhæng er iøvrigt fastholdt derved, at de fleste af de svenske tekster har norsk oversættelse og omvendt.

Måne og sol kan ikke alene læses som en antologi af Egil Hovlands salmemelodier, men også som en antologi af nordisk, og her især norsk og svensk, salmedigtning indenfor den sidste menneskealder, hvilket gør samlingen til en nyttig håndbog: Her findes teksterne - til Egil Hovlands melodier - og herfra kan man takket være de fyldige kildehenvisninger nå ud til det meste af det, der ikke er kommet med fra den periode, samlingen dækker.

Ind mellem melodier og tekster har Egil Torin Næsheim illustreret tekster og stemninger. Alt i alt: En nyttig og spændende og god bog!

Peter Balslev-Clausen

Hans Børge Jensen: Evangeliesalmer til kirkeåret
88 s. Præstegårdsforlaget, 4737 Allerslev, (tlf. 53 79 60 17) 1990. 40.00 kr.

Hans Børge Jensen har med det foreliggende hefte og dets ialt 88 salmer villet delagtiggøre en større offentlighed i sine forsøg som salmedigter i årene 1985-90. Hans Børge Jensen har sat sig for at digte en salme til hver af årets gudstjenestedage, hvortil kommer gendigtninger af profettekster og gammeltestamentlige salmer foruden nogle salmer til kirkelige handlinger. Alle salmerne er skrevet til melodier fra koralbogen.

Hans Børge Jensen skriver i sit forord, at salmerne i vid udstrækning er blevet til i forbindelse med hans prædikenforberedelser, og at en del af dem har været brugt som ekstrasalmer ved gudstjenester i Allerslev og Jungshoved kirker, hvor han er præst.

Næsten alle salmerne er genfortællingen af evangelieteksterne, uden egentlig konkluderende vers, men med kommentarer spredt ind igennem teksten.

Teologien er traditionel folkekirkelig uden moraliseren, men med eftertryk på Guds kærlighed og barmhjertighed over for mennesker. Stilen er konventionel, dels betinget af et samspil mellem indhold og tradition, dels en følge af ønsket om, at salmerne skal kunne synges på kendte melodier. Metrikken halter en del steder, bl.a. har forfatteren svært ved at få sin forde-

ling af trykstærke og tryksvage stavelser til at passe med de valgte versemål, hvilket i en række tilfælde gør det vanskeligt at synge salmerne.

Selvom de 88 evangeliesalmer til kirkeåret således ikke betyder nogen fornyelse hverken m.h.t. form eller indhold, og selvom de frembyder en del metriske problemer, har de deres berettigelse, da der imellem dem er en række velfortalte gengivelser af kirkeårets evangelietekster på melodier, der for hovedpartens vedkommende er kendt af de fleste kirkegængere. Somme tider kan man iøvrigt undre sig over valget af melodi, som når "En morgenstund ved Genezaret" til 5. søndag efter Trinitatisevangeliet om det store fiskedræt er skrevet til Carl Nielsens melodi til Grundtvigs "Der sad en fisker så tankefuld" over den samme tekst. Ét er, at der skal mod til at skrive salmer, noget andet er på denne måde at konkurrere med Grundtvig. Det kræver, at man har noget nyt og noget mere end Grundtvig, og det er nok et spørgsmål, om Hans Børge Jensen, på trods af det gode, der kan siges om hans salmer, har det.

Peter Balslev-Clausen

FORFATTERNES ADRESSER

Cand.theol. Carsten Bach-Nielsen, Haslevgade 9, 7400 Herning.

Sognepræst, lic.theol. Peter Balslev-Clausen, Ahlmanns Allé 14, 2900 Hellerup.

Provst, cand.theol. Henning Blauenfeldt, præstegården, 5750 Ringe.

Organist, komponist Egil Hovland, Labråten 14C, N-1600 Frederikstad, Norge.

Sognepræst, cand.theol. Hans Børge Jensen, præstegården, 4737 Allerslev.

Stud.theol. Jens Elkjær Petersen, Skovgaardsgade 2A, 4.th. 8000 Århus C.

Universitetslektor, fil. dr. Inger Selander, Runslingan 18B, S-223 77 Lund, Sverige.

Hymnologiske Meddelelser udkommer årligt med 4 numre á omkring 50 sider

Udgives af Salmehistorisk Selskab, Københavns Universitet, Institut for Kirkehistorie, Købmagergade 44-46, DK-1150 København K, Danmark

Organ for Nordisk Institut for Hymnologi - NORDHYMN

Medlemskab af Salmehistorisk Selskab tegnes hos kassereren, Institut for Kirkehistorie, Købmagergade 44-46, 1150 København K, giro 2 20 11 19. Hos kassereren kan også bestilles ældre årgange af tidsskriftet.

Salmehistorisk Selskabs bestyrelse:

Universitetslektor, dr. phil. Steffen Arndal, Ruegyden 80, 5250 Odense SV, Tlf. 65 96 37 08

Sognepræst, lic.theol. Peter Balslev-Clausen, sekretær, Ahlmanns Allé 14, 2900 Hellerup. Tlf. 31 62 79 27.

Universitetslektor, cand.theol. Jørgen I. Jensen, Steenstrups Allé 17, 1924 Frederiksberg C. Tlf. 31 37 39 73.

Professor, dr.theol. Steffen Kjeldgaard-Pedersen, formand, Kong Valdemars Vej 25, 4000 Roskilde. Tlf. 42 36 72 21.

Forretningsfører, merkonom Vagner Lund, kasserer, Caroline Amalievej 27, 2800 Lyngby. Tlf. 42 88 48 65.

Sognepræst, cand.theol. Jens Lyster, næstformand, Notmark præstegård, 6440 Augustenborg. Tlf. 74 47 31 44.

Organist, orgelbygger Henrik Fibiger Nørfelt, Korsgårdsvej 16, 2920 Charlottenlund. Tlf. 31 63 23 80.

Universitetslektor, organist mag.art. Torben Schousboe, Tryggevældevej 132, 2700 Brønshøj. Tlf. 31 28 02 05.

Hymnologiske Meddelelsers redaktion:

Peter Balslev-Clausen (ansvarshavende)

Henrik Fibiger Nørfelt (melodistoffet)

Vagner Lund (redaktionssekretær)

Redaktionskomite: (styringsgruppe for Nordisk Institut for Hymnologi - NORDHYMN)

Professor, teol.dr. Lars Eckerdal, Lilla Gråbrödersgatan 2 B, 222 22 Lund, Sverige. Tlf. 046 13 82 94.

Organist, cand.musicae Thröstur Eiriksson, Kleppsvegur 4, 105 Reykjavik, Island. Tlf. 354 1 30747.

Docent, fil.dr. Karl-Johan Hansson, Skolhusgatan 41 B lo, 65120 Vasa, Finland. Tlf. 9 61 126126.

Forlagsredaktør, cand.theol. Åge Haavik, Terrasseveien 34, 1322 Høvik, Norge. Tlf. 02 53 91 54

Professor, dr.theol. Steffen Kjeldgaard-Pedersen, formand, Kong Valdemars Vej 25, 4000 Roskilde, Danmark. Tlf. 42 36 72 21.

Hymnologiske Meddelelsers støttekreds:

Professor Leif Ludwig Albertsen, provst teol.dr. Allan Arvastson, univ. lektor mag.art. Skirne Helg Bruland, pastor Helge Dahn, administrator dr.phil. Erik Dal, statsstipendiat Svein Ellingsen, biskop Johs. W. Jacobsen, biskop Johannes Johansen, professor dr.theol. Theodor Jørgensen, sognepræst Holger Lissner, sognepræst Kaj Mogensen, universitetslektor dr.phil Erik A. Nielsen, professor dr.theol. Bent Noack, konservatoriedocent Ingolf Olsen, domorganist Svend Prip, pastor Jørgen Schultz, provst, cand.theol. Erik Norman Svendsen, organist mag. art. Ulrich Teuber, kgl. konfessionarius, professor, dr.phil. Christian Thodberg.

Tidsskriftet udgives med støtte fra Carlsen-Langes Legatstiftelse, Svend Viggo Berendt og hustrus Mindelegat, Statens humanistiske Forskningsråd samt N.F.S. Grundtvigs Fond.

02449 257 00
*
TORA GRUBB

OLDFUXVEJ 12
2400 KØBENHAVN NV

Det samfundsvidenskabelige fakultets
repro-center